

Gmina
Suszec

Gminna Strategia

Rozwiązywania

Problemów Społecznych

na lata 2021 – 2026

Spis treści

SPIS TREŚCI.....	2
I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	4
1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII, ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM ORAZ STRATEGIAMI NARODOWYMI I EUROPEJSKIMI	4
1.1 Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi.....	5
1.2 Zgodność z prawem wspólnotowym.....	6
1.3 Zgodność ze strategiami europejskimi.....	6
1.4 Zgodność z dokumentami krajowymi	7
1.5 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi .	8
II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII.....	9
1. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII.....	9
III. CHARAKTERYSTYKA GMINY	13
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....	13
2. TURYSTYKA I REKREACJA	13
3. GOSPODARKA GMINY.....	14
3.1 Przedsiębiorczość.....	14
4. LUDNOŚĆ GMINY	15
4.1 Demografia	15
4.2 Poziom życia.....	17
4.3 Mieszkalnictwo.....	18
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA GMINY SUSZEC	19
5.1 Oświata	19
5.2 Kultura	23
5.3 Służba zdrowia	25
5.4 Pomoc społeczna.....	26

5.5	<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	34
5.6	<i>Rekreacja i sport</i>	35
5.7	<i>Organizacje społeczne</i>	37
6.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	39
6.1	<i>Analiza problemów społecznych Gminy Suszec na podstawie danych instytucji</i>	39
6.2	<i>Problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców na podstawie ankiety</i>	48
6.3	<i>Analiza SWOT</i>	60
IV	PLANOWANIE DZIAŁAŃ	61
1.	MISJA I WIZJA GMINY SUSZEC	61
2.	PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	62
3.	CELE I HARMONOGRAM REALIZACJI	65
4.	RAMY FINANSOWE STRATEGII	76
5.	PROGRAMY	77
V.	MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	78
1.	SYSTEM MONITOROWANIA STRATEGII	78
2.	EWALUACJA STRATEGII	84
	ZAŁĄCZNIKI	87
	WYKAZ SKRÓTÓW	94
	SPIS WYKRESÓW I TABEL	95

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Państwo polskie poprzez instytucje realizujące politykę społeczną umożliwia swoim obywatelom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Stale wzrastający zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej spowodowany jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak np.: starzenie się społeczeństwa, a co za tym idzie, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób starszych i niepełnosprawnych, uzależnieniami oraz wyzwaniem, którym musi podolać współczesna rodzina.

Działania prowadzone przez instytucje pomocy i integracji społecznej opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Każde państwo Członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego. Opracowanie Strategii jest warunkiem pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów dotyczących sfery społecznej zarówno z budżetu państwa, jak też funduszy Unii Europejskiej.

1. Podstawa prawna Strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na Gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16 b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,

- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposoby realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

1.1 Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec (GSRPS) jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. 2020 poz. 1876 ze zm.);
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (j.t. Dz. U. 2020 poz. 1057 ze zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 176);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2019 poz. 2277 ze zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 2050);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁾ (j.t. Dz. U. 2020 poz. 1409 ze zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁾ (j.t. Dz. U. z 2021 poz. 573);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (j.t. Dz. U. 2020 poz. 111 ze zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 poz. 218 ze zm.);
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 821 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (j.t. Dz.U. 2020 poz. 808 ze zm.);

- Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (j.t. Dz. U. z 2021 poz. 183 ze zm.);
- Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (j.t. Dz.U. 2021 poz. 485);
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (j.t. Dz. U. z 2019 poz. 2133 ze zm.);
- Ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 1297);
- Ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 1348 ze zm.);
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 685);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (j.t. Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 ze zm.);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 poz. 2407 ze zm.);
- Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 1329).
- Ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 1936 ze zm.).

1.2 Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (*acquis communautaire*) nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnoty.

1.3 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1304/2013). EFS

jest głównym instrumentem wspierającym polityki i zadania priorytetowe, których celem jest osiągnięcie postępów w kierunku pełnego zatrudnienia, poprawy jakości i wydajności pracy, zwiększenie mobilności geograficznej i zawodowej pracowników w Unii. Poprawa systemów kształcenia i szkolenia, propagowanie włączenia społecznego oraz zapobieganie i zwalczanie ubóstwa. Fundusz ten przyczynia się tym samym do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

1.4 Zgodność z dokumentami krajowymi

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec są zgodne z następującymi dokumentami strategicznymi:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Należy przez to rozumieć dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie ich kompetencji i kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym i społecznym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysoką świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, a także stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w świecie i Polsce.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku). Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, w którym określono kluczowe kierunki rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce.

1.5 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Suszec do roku 2022

W dokumencie wyróżniono następujące cele strategiczne:

1. Wzmacnianie odpowiedzialności mieszkańców za swoje miejsce zamieszkania.
2. Rozwój wzajemnie wspomagających się funkcji gospodarczych kształtujących nową strukturę gospodarczą gminy.
3. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy przekładający się na tworzenie miejsc pracy, poprawę jakości życia w gminie i innowacyjne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów gminy.
4. Wysoka atrakcyjność przestrzeni gminy dla mieszkańców, odwiedzających i inwestorów.
5. Rozwój współzarządzania gminą i włączanie mieszkańców w procesy rozwoju lokalnego.

Zgodność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pszczyńskim na lata 2016-2023

Cele strategiczne:

1. Zapewnienie rodzinom Powiatu Pszczyńskiego kompleksowego wsparcia umożliwiającego prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.
2. Zwiększenie na terenie Powiatu Pszczyńskiego skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Wyrównywanie szans osób starszych i niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.
4. Promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa.
5. Tworzenie dla mieszkańców Powiatu Pszczyńskiego możliwości korzystania z projektów z zakresu ochrony i promocji zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Zgodność ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030

Cel generalny (misja) Strategii: *Wysoka jakość życia mieszkańców województwa śląskiego.*

Aktywna społeczność regionalna. Wyróżniono 6 celi strategicznych:

1. Aktywna polityka prorodzinna. Wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym.
2. Rozwój warunków sprzyjających aktywnemu i pełnemu uczestnictwu osób starszych w życiu społecznym. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.
3. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr służb społecznych oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
4. Wzmocnienie instytucji, organizacji i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz włączenia społecznego mieszkańców regionu oraz skuteczności działań w tym obszarze. Organizowanie społeczności lokalnej.
5. Wzmocnienie roli ekonomii społecznej i solidarnej w integracji społeczno-zawodowej oraz w dostarczaniu usług społecznych.
6. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Niniejsza Strategia wpisuje się także w cele i zadania poniższych dokumentów strategicznych:

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego – Śląskie 2030
- Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu na lata 2017-2022
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim
- Powiatowy Program Pomocy Osobom Niepełnosprawnym
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Gminy Suszec.

1. Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego,
- diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Suszec,

- planowanie działań,
- opracowanie dokumentu.

Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Suszec:

- analiza sytuacji społecznej w Gminie Suszec w oparciu o opinie przedstawicieli instytucji administracji samorządowej, organizacji społecznych analizę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego Gminy Suszec.

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w Gminie Suszec:

- identyfikacja i kategoryzacja problemów społecznych w Gminie Suszec,
- określenie zasobów społecznych.

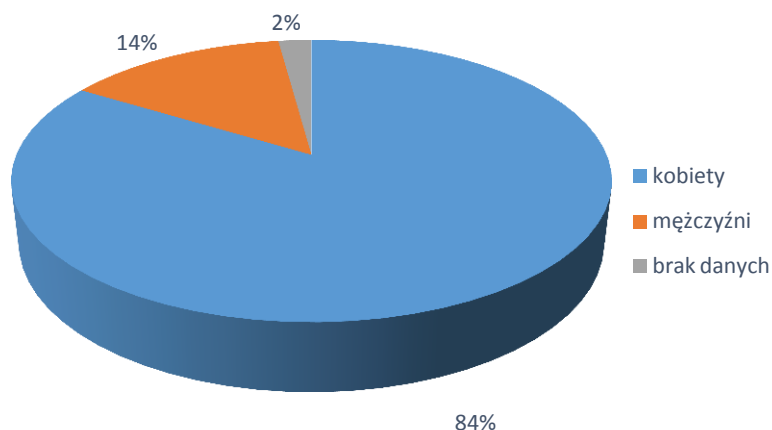
Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o zasady rozwoju społecznego:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju Gminy Suszec,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w Gminie Suszec,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy Suszec, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w Gminie problemów i oczekiwań.

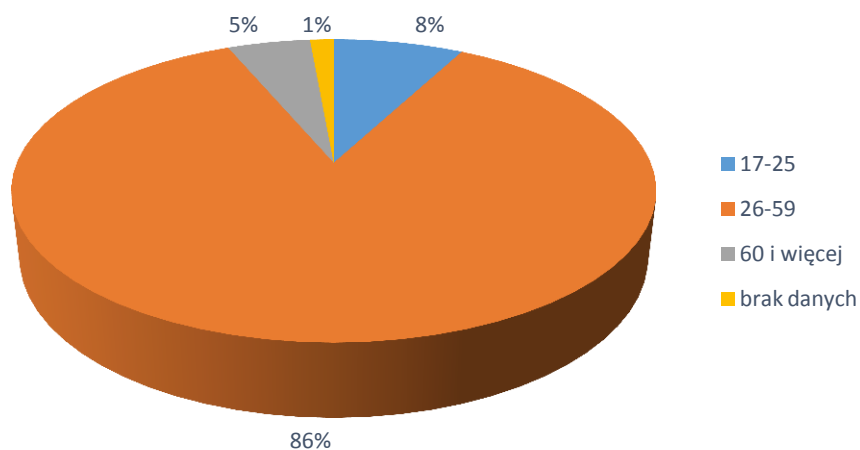
Elementem uspołecznienia procesu budowy GSRPS, było przeprowadzenie badania ankietowego bazującego na metodologii CAWI (Computer Assisted Web Interview), skierowanego do mieszkańców - osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym Gminy. W badaniu kwestionariuszowym udział wzięły łącznie 141 osób (118 kobiet, 20 mężczyzn, 3 wskazań brak).

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

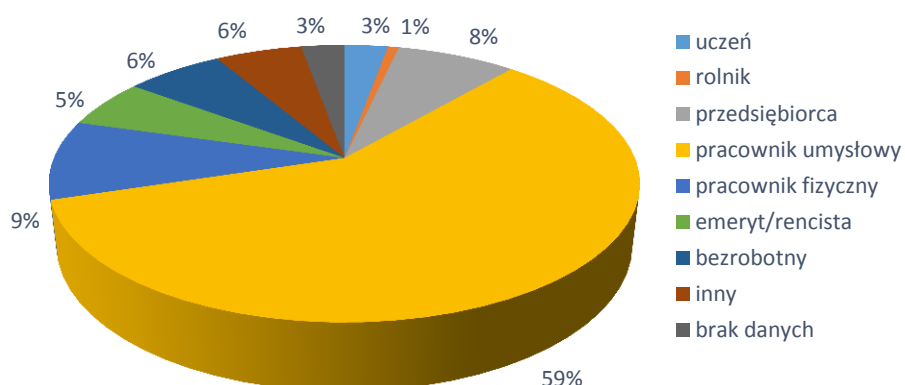
Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby mieszczące się w przedziale 26-59 lat – 121 osoby.

Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

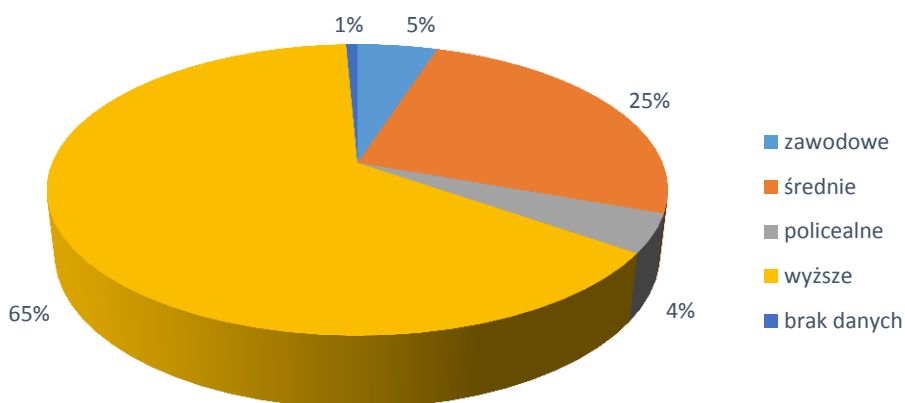
Pytani o aktywność zawodową mieszkańcy Gminy Suszec deklaruwali się najczęściej jako pracownik umysłowy (83 osoby), następną pod względem liczebności grupę zawodową stanowili pracownicy fizyczni (13 osób).

Wykres 3. Podział respondentów wg statusu zawodowego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe (91 osób).

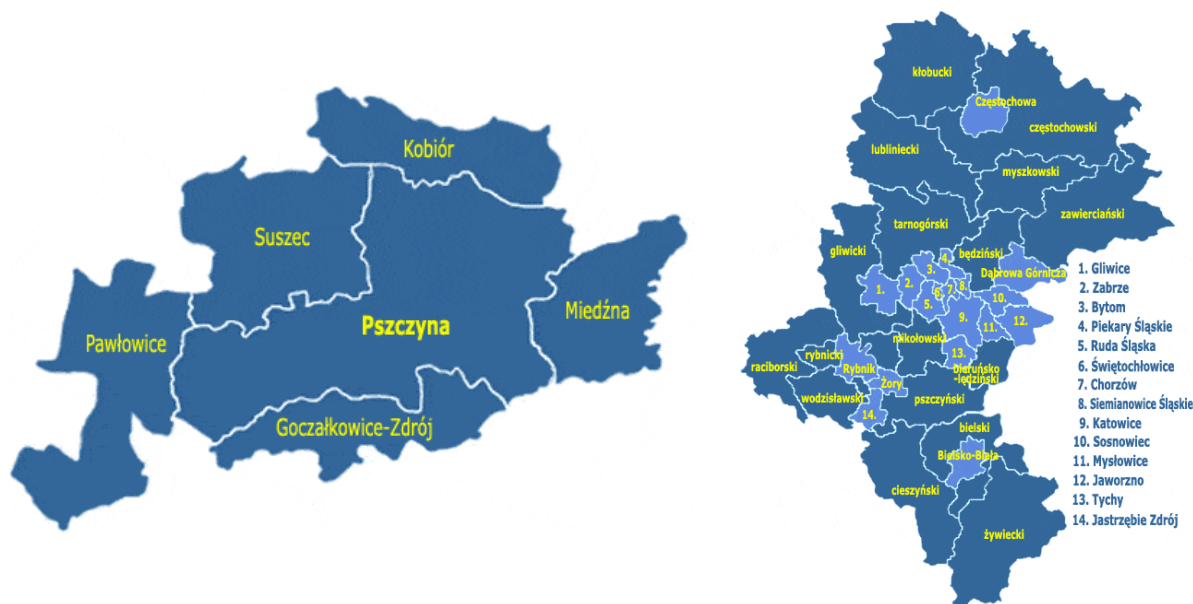
Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację i efektywną realizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Oparcie przygotowania dokumentu strategicznego o proces partycypacji społecznej gwarantuje rzetelną diagnozę oraz wypracowanie adekwatnych do zdiagnozowanych problemów kierunków realizacji strategii. Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Suszcu przy merytorycznym wsparciu eksperta zewnętrznego – Agnieszki Wróblewskiej.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie geograficzne

Rysunek 1. Umiejscowienie gminy Suszec w powiecie pszczyńskim w województwie śląskim. Źródło: <https://www.gminy.pl>

Gmina wiejska Suszec położona jest w powiecie pszczyńskim, województwie śląskim pomiędzy Pszczyną, a Żorami, około 40 km na południe od Katowic. Graniczy z gminami: Kobiór, Pszczyna, Pawłowice, Żory, Orzesze. Powierzchnia gminy wynosi 75 km². Gmina stanowi 15,97% powierzchni powiatu. W skład Gminy Suszec wchodzi następujące miejscowości: Suszec, Kobielice, Kryry, Mizerów, Radostowice i Rudziczka.

2. Turystyka i rekreacja

Teren gminy otaczają lasy, są to pozostałości tzw. Puszczy Pszczyńskiej, zabezpieczające gminę przed zanieczyszczeniami z pobliskich aglomeracji miejskich. Część lasów na terenie Suszca i Rudziczki należy do parku (oraz otuliny parku) krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Ponadto w północnej części gminy znajduje się rezerwat przyrody „Babczyna dolina”. Na terenie gminy występuje ok. 120 gatunków roślin umieszczonych w „czerwonej księdze” gatunków rzadkich i ginących w Polsce oraz zwierzęta, tj. jaszczurka żyworodna, zaskrońce, padalce i inne.

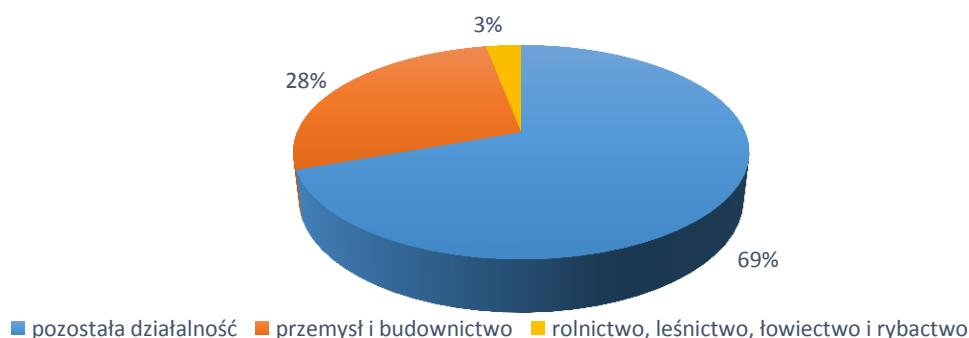
Ciekawym miejscem rekreacyjno-wypoczynkowym jest Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy „Gwaruś” z odpowiednim zapleczem do uprawiania sportów wodnych oraz wędkowania. Powstał on w oparciu o jeden z najstarszych suszeckich stawów o powierzchni 9,3 ha. Malownicze położenie ośrodka stwarza doskonale miejsce wypoczynku.

3. Gospodarka Gminy

3.1 Przedsiębiorczość

W 2019 roku na terenie Gminy Suszec było zarejestrowanych 1035 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, spośród których 23 należało do sektora publicznego, a 1007 do sektora prywatnego. W ramach wszystkich przedsiębiorstw 28% działa w ramach przemysłu i budownictwa, 3% to rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, a 69% wykonuje pozostałą działalność gospodarczą.

Wykres 5. Przedsiębiorstwa z terenu Gminy Suszec (rok 2019). Podział według rodzajów działalności PKD 2007.
Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

W ramach sektora publicznego spośród 23 podmiotów 19 należy do państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego. Z kolei sektor prywatny, to przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (843 jedn.), oraz spółki handlowe (59 jedn.), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (4 jedn.), spółdzielnie (1 jedn.), fundacje (4 jedn.) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (21 jedn.). Na przestrzeni lat 2017-2019 przybyło w Gminie 75 podmiotów gospodarczych.

Odnosząc się do wskaźników podmiotów gospodarki narodowej (przyjętych dla celów porównawczych przez GUS), należy stwierdzić, że na 10 tys. ludności na terenie Gminy Suszec przypada 838 firm. Na 100 osób w wieku produkcyjnym 10,86 osób fizycznych

prowadzi działalność gospodarczą. Odnosząc się do fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych można stwierdzić, iż na 10 tys. mieszkańców przypada 20 tego typu podmiotów. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kategoria	Jednostka miary	Wartość wskaźnika		
		2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	790	809	838
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	59	56	59
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	41	36	33
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 os. w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	9,93	10,39	10,86
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed. gosp.	20	20	20
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	93	89	94
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	123,9	128,1	133,3

4. Ludność Gminy

4.1 Demografia

Na koniec 2019 r. Gminę Suszec zamieszkiwało 12286 mieszkańców. Na przestrzeni trzech ostatnich lat populacja zwiększyła się, co jest zjawiskiem korzystnym dla rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy. Gęstość zaludnienia w Gminie w 2019 roku wynosiła 164 osoby na 1 km².

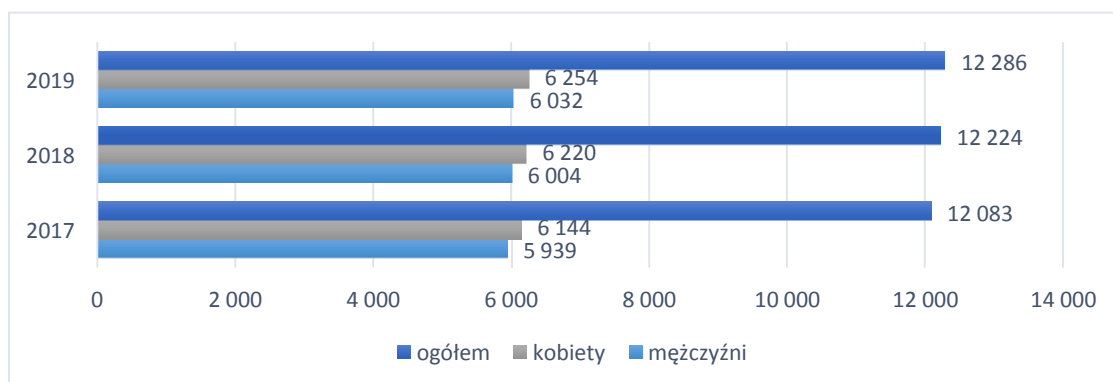
Tabela 2. Stan ludności Gminy Suszec. Źródło: dane UG Suszec.

Rok	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba zameldowanej ludności			
Osoby zameldowane na pobyt stały	11926	12059	12140
Osoby zameldowane na pobyt czasowy	157	165	146
Razem	12083	12224	12286
Struktura wieku zameldowanej ludności na pobyt stały			
Kobiety			
0-17 lat	1385	1425	1435

18-59 lat	3685	3666	3659
powyżej 60 lat	995	1047	1088
Mężczyźni			
0-17 lat	1375	1385	1404
18-64 lata	3978	4008	4013
powyżej 65 lat	508	528	541

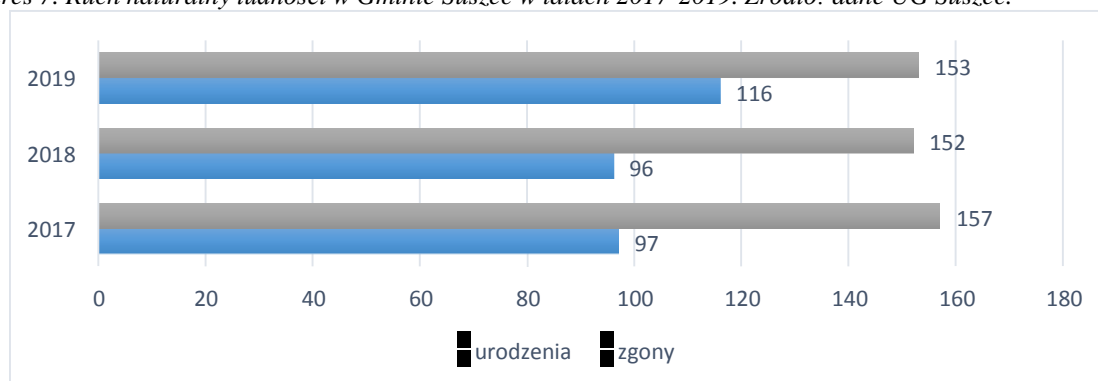
Wśród ogólnej liczby mieszkańców liczba kobiet jest wyższa od liczby mężczyzn. Nierównowaga ta nie jest niepokojąca, od lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Przyczyną tego stanu rzeczy jest wyższa dla kobiet niż dla mężczyzn średnia długość trwania życia, co jest zjawiskiem charakterystycznym dla całego kraju. W 2019 roku współczynnik feminizacji w Gminie wyniósł 102.

Wykres 6. Liczba mieszkańców Gminy Suszec w latach 2017-2019 w podziale na płeć oraz ogółem. Źródło: dane UG Suszec.

W latach 2017-2019 na terenie Gminy zanotowano dodatni przyrost naturalny. Ogólny bilans lat 2017-2019 wyniósł + 153 osoby.

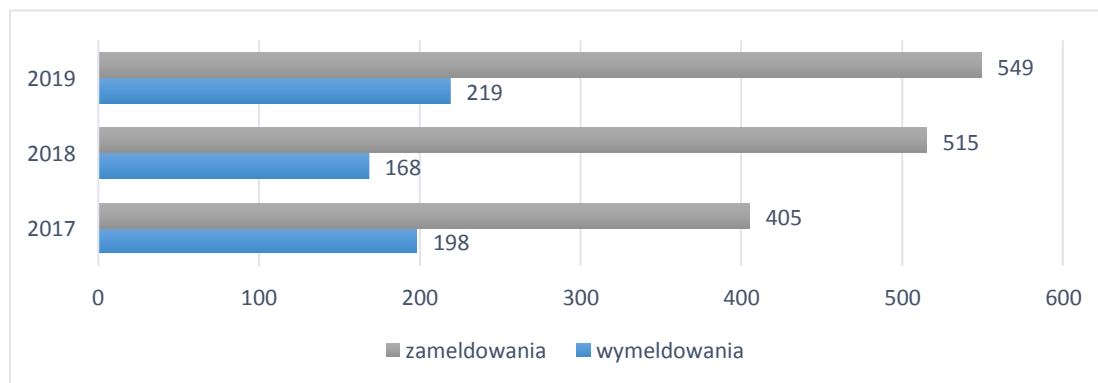
Wykres 7. Ruch naturalny ludności w Gminie Suszec w latach 2017-2019. Źródło: dane UG Suszec.

W przypadku salda migracji wskaźniki również są dodatnie. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba zameldowań przewyższała liczbę wymeldowań. Saldo migracji dla lat 2017-2019 wynosi + 884 osoby.

Wykres 8. Migracje ludności na terenie Gminy Suszec w latach 2017-2019. Źródło: dane UG Suszec.

W 2019 roku wśród mieszkańców Gminy Suszec ponad połowa, to osoby w wieku produkcyjnym (62,9%), osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 22,8%, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 14,3% ludności. Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 59,0. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wynosi 16,9.¹

Podsumowując powyżej zaprezentowane wskaźniki demograficzne Gminy należy zwrócić uwagę na następujące korzystne trendy:

- dodatni wskaźnik migracji
- dodatni przyrost naturalny

Niepokój na przyszłość może budzić fakt, iż 62,9% mieszkańców, to osoby w wieku produkcyjnym. Należą do nich zarówno mieszkający tu od urodzenia, jak i osoby, które wybrały Gminę na miejsce zamieszkania. Obecnie jest to korzystne dla rozwoju gospodarczego Gminy, ale jeśli powyższe korzystne trendy (dodatnie saldo migracji i dodatni przyrost naturalny) nie zostaną utrzymane za kilka czy kilkanaście lat, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie ogromnym obciążeniem dla osób w wieku aktywności zawodowej.

4.2 Poziom życia

W 2018 r. dochody Gminy Suszec w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 4116 zł, przy wydatkach w wysokości 4596 zł. W tym samym roku wydatki na pomoc społeczną

¹ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>

i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły 1089,2 tys. zł i stanowiły 2% całości wydatków gminnego budżetu. W 2018 roku w Powiecie Pszczyńskim wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły 6,6% wydatków budżetu.²

4.3 Mieszkalnictwo

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi w Gminie Suszec 117 m². W 2018 roku gminne wydatki przeznaczone na gospodarkę mieszkaniową wyniosły 0,8% ogółu wydatków budżetowych przy 0,7% dochodu z tego samego tytułu.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Suszec. Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

	Jednostka miary	2017	2018	2019
Zasoby mieszkaniowe				
<i>mieszkania</i>	mieszk.	3 222	3 270	3 339
<i>izby</i>	izba	17 560	17 829	18 181
<i>powierzchnia użytkowa mieszkań</i>	m ²	375 900	383 010	391 909
Budynki mieszkalne w Gminie				
Ogółem	bud.	2 640	2 686	2 837
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne				
<i>wodociąg</i>	mieszk.	3 209	3 257	3 326
<i>ustęp splukiwany</i>	mieszk.	3 185	3 233	3 302
<i>łazienka</i>	mieszk.	3 164	3 212	3 281
<i>centralne ogrzewanie</i>	mieszk.	3 084	3 132	3 203
Mieszkania wyposażone w instalacje - w %				
<i>wodociąg</i>	%	99,6	99,6	99,6
<i>łazienka</i>	%	98,2	98,2	98,3
<i>centralne ogrzewanie</i>	%	95,7	95,8	95,9
Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki				
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania</i>	m ²	116,7	117,1	117,4

² <https://katowice.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>

<i>przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę</i>	m ²	30,9	31,2	31,7
<i>mieszkania na 1000 mieszkańców</i>	mieszk.	265,0	266,3	270,4

5. Infrastruktura społeczna Gminy Suszec

5.1 Oświata

Placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Suszec:

- Szkoła Podstawowa w Suszcu
- Przedszkole Publiczne w Suszcu
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kryrach
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mizerowie
- Szkoła Podstawowa w Kobielicach
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Radostowicach
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudziczce

Tabela 4. Liczba uczniów i dzieci przedszkolnych w poszczególnych placówkach w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019. Źródło: Raport o stanie Gminy Suszec na rok 2018 i 2019.

Nazwa placówki	2017/2018	2018/2019
Szkoła Podstawowa w Kobielicach	198	217
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Kryrach	274	257
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Mizerowie	207	236
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Rudziczce	264	293
Szkoła Podstawowa w Suszcu	471	458
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Radostowicach	312	320
Przedszkole Publiczne w Suszcu	178	210
Oddziały przedszkolne i przedszkola	557	620
Ogółem (oddziały gimnazjalne, szkoły, przedszkola)	1921	1991

Z danych przedstawionych w tabeli powyżej w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 zwiększyła się liczba uczniów i dzieci przedszkolnych.

Tabela 5. Informacja dotycząca wybranych placówek oświatowych w Gminie Suszec w latach 2017 - 2019.

Źródło: Dane instytucji.

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kryrach			
	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Liczba uczniów	155	157	164
W tym liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	4	5	4
Infrastruktura edukacyjna	<p>W ZSP funkcjonuje 10 oddziałów. Do dyspozycji uczniów pozostają: 10 sal lekcyjnych, pracownia komputerowa, świetlica, biblioteka z czytelnią, duża sala gimnastyczna, mała salka do zajęć ruchowych, a także stołówka (z blokiem kuchennym – zapewniamy catering dla ZSP Mizerów); szkoła dysponuje boiskiem trawiastym, boiskiem do siatkówki plażowej oraz boiskiem asfaltowym do koszykówki, które wymaga wymiany nawierzchni ze względu na bezpieczeństwo dzieci.</p> <p>Do dyspozycji uczniów jest 20 stanowisk w pracowni komputerowej, z czego 6 to komputery przenośne, a 14 to komputery stacjonarne (10 wymienionych, 6 do wymiany); dostępne są także 2 stanowiska stacjonarne w bibliotece; w ramach projektu nauki zdalnej otrzymano 4 komputery dla uczniów (aktualnie na wypożyczeniu jest 7 komputerów). W każdej pracowni jest stanowisko pracy nauczyciela w formie laptopa z dostępem do Internetu oraz narzędzia multimedialne – tablice interaktywne, a w przypadku 3 sal – monitora interaktywnego (1 zakupiony z projektu Aktywna tablica), na wyposażeniu jest także 5 tabletów, 2 tablety graficzne, kamerki oraz zestawy słuchawkowe; nauczyciele dysponują także 3 stanowiskami pracy w pokoju nauczycielskim połączonymi z Internetem.</p>		
Realizowane programy dodatkowe	<ul style="list-style-type: none"> - Klub Młodych Odkrywców w ramach CN Kopernik; - Lepsza szkoła z GWO - współpraca z Kołem Łowieckim „Ostoja” – działania ekologiczne - wolontariat – we współpracy z Hospicjum w Żorach i Domem Kulejących Aniołów w Pszczyńcu - „Narodowe czytanie” 		
Oddziały przedszkolne	<p>Przedszkole zapewnia 88 miejsc, z czego w roku szkolnym 2020/2021 zajętych jest 84; aktualnie nie mamy w przedszkolu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności;</p> <p>Dzieci mają do dyspozycji 4 sale: 2 z własnymi węzłami sanitarnymi na 1 piętrze, dwie na parterze z toaletami wspólnymi poza salą; przedszkole korzysta ze stołówki szkolnej podczas posiłków; w 2 salach zainstalowane są tablice multimedialne, przedszkolaki korzystają z ogrodzonego placu zabaw.</p>		
Realizowane programy dodatkowe	<ul style="list-style-type: none"> - Mały Miś w świecie wielkiej literatury - Czyściochowe przedszkole - Kubusiowi przyjaciele natury 		

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudziczce			
	2017	2018	2019
Liczba uczniów	190	216	215
W tym liczba uczniów niepełnosprawnych	8	7	4
Liczba nauczycieli	28	30	32
Realizowane programy	Projekt Unijny-SUPER DZIECIAKI-Wspólnie osiągniemy sukces, Programy: Śląska Sieć Szkół Promujących Zdrowie, Szklanka mleka, Śniadanie daje moc, Nie pal przy mnie, proszę, Smak życia, czyli debata o dopalaczach, Trzymaj formę, Odżywiaj się zdrowo i bądź aktywny	Śląska Sieć Szkół Promujących Zdrowie, Szklanka mleka, Śniadanie daje moc, Trzymaj Formę, Smak życia, czyli debata o dopalaczach, Program Preorientacji zawodowej w szkole.	Innowacje pedagogiczne: Chcesz być programistą?. Bez matematyki ani rusz!, Czytam z klasą- lekturki spod chmurki , Lekturowe rysnotki, Programy: Szklanka mleka, Śniadanie daje moc, Projekty: Technologie z klasą, Piękna Nasza Polska Cała, Preorientacji w zawodowej szkole, Wypracuj marzenia, Twoje Dane -Twoja Sprawa, Ogólnopolska Sieć Szkół Promujących Zdrowie
Infrastruktura edukacyjna	liczba klas i pracowni klasowych – 8 liczba komputerów stacjonarnych i laptopów dla uczniów – 23 liczba tablic interaktywnych i monitorów - 10	liczba klas i pracowni klasowych – 9 liczba komputerów stacjonarnych i laptopów dla uczniów – 23 liczba tablic interaktywnych i monitorów - 10	liczba klas i pracowni klasowych – 9 liczba komputerów stacjonarnych i laptopów dla uczniów – 24 liczba tablic interaktywnych i monitorów – 11

Przedszkole publiczne			
Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	75	75	75
W tym liczba dzieci niepełnosprawnych	0	0	0
Liczba nauczycieli	5	7	6
Realizowane programy	Śląska Sieć Przedszkoli Promujących Zdrowie , Z Puchatkiem bezpiecznie	Program Preorientacji zawodowej w przedszkolu, Śląska Sieć Przedszkoli Promujących Zdrowie	Projekty: Gryfne Śląskie słowo, Program Preorientacji zawodowej w przedszkolu, Magiczna moc bajek
Infrastruktura edukacyjna	Liczba sal przedszkolnych – 3 liczba komputerów stacjonarnych i laptopów dla uczniów – 0 liczba tablic interaktywnych i monitorów - 2	Liczba sal przedszkolnych – 3 liczba komputerów stacjonarnych i laptopów dla uczniów – 0 liczba tablic interaktywnych i monitorów - 2	Liczba sal przedszkolnych – 3 liczba komputerów stacjonarnych i laptopów dla uczniów – 0 liczba tablic interaktywnych i monitorów - 2
Szkoła Podstawowa w Kobielicach			
	2017	2018	2019
Liczba uczniów	127	148	153
W tym liczba uczniów niepełnosprawnych	7	15	16
Liczba nauczycieli	20	25	28
Infrastruktura edukacyjna	liczba klas-7 1.klasopracowni-7 komputery stacjonarne-13 laptopy-3 tablice interaktywne-3 monitory interaktywne-1	liczba klas-8 1.klasopracowni-8 komputery stacjonarne-17 laptopy-3 tablice interaktywne-7 monitory interaktywne-1	liczba klas-8 1.klasopracowni-8 komputery stacjonarne-21 laptopy-3 tablice interaktywne-6 monitory interaktywne-2
Realizowane programy	Program „Super dzieciaki- wspólnie osiągniemy sukces”- współfinansowany ze środków UE Program „Narodowe czytanie”	Super dzieciaki- wspólnie osiągniemy sukces”- współfinansowany ze środków UE Program „Narodowe czytanie”	Program „Aktywna tablica” Program „Narodowe czytanie”

Oddziały przedszkolne			
Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	72	68	65
W tym liczba dzieci niepełnosprawnych	7	5	6
Liczba nauczycieli	4	4	5
Liczba oddziałów	3	3	3
Infrastruktura edukacyjna	tablice interaktywne-0	tablice interaktywne-1	komputery stacjonarne-13 laptopy-3 tablice interaktywne-2

Pomoc psychologiczno – pedagogiczna w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę Suszec jest udzielana zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 roku. Pomocy tej udzielają nauczyciele wychowawcy oraz specjaliści z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej (pedagog, psycholog, logopedaterapeuta). Pomoc jest udzielana przy współpracy z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, która na wniosek rodziców wydaje orzeczenia i opinie.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pszczynie w latach 2017-2019 wydała następującą ilość orzeczeń dla uczniów z terenu Gminy Suszec:

- Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego – 100
- Orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania– 25

5.2 Kultura

Gminny Ośrodek Kultury

Gminny Ośrodek Kultury jest gminną instytucją kultury, której działalność polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Jest organizatorem i współorganizatorem m.in. wystaw, koncertów, konkursów, przeglądów, spotkań autorskich, spektakli teatralnych, audycji muzycznych, imprez plenerowych, wycieczek oraz zajęć w grupach i kołach zainteresowań. GOK jest organizatorem cyklicznych wydarzeń o zasięgu gminnym, powiatowym i wojewódzkim, które na stałe wpisały się w kalendarium wydarzeń. Gminny Ośrodek Kultury współpracuje z organizacjami działającymi na terenie Gminy Suszec, z Sołtysami i Radami Sołeckimi, OSP, KGW, Gminnym Zespołem Usług Wspólnych,

Gminnym Ośrodkiem Sportu w Suszcu oraz parafiami na terenie gminy pomagając w organizacji różnych wydarzeń kulturalnych, udzielając wsparcia merytorycznego lub technicznego. Gminny Ośrodek Kultury stale współpracuje z Kołem Związku Górnośląskiego w Suszcu, w ramach wspierania amatorskiego ruchu artystycznego na terenie gminy, umożliwiając działalność Amatorskiego Teatru. GOK udostępnia pomieszczenia na działalność stowarzyszeń i organizacji z terenu gminy, w tym dla Stowarzyszenia Odnowy Wsi, Suszeckiego koła Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów, czy KGWz Suszca. W ramach GOK w Suszcu działają następujące placówki:

1. Remizo-świetlica w Kryrach
2. Remizo-świetlica w Mizerowie
3. Remizo-świetlica w Rudziczce

GOK oferuje szeroki wachlarz zajęć pozaszkolnych, kółek zainteresowań, zespołów i sekcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Najmłodszy uczestniczą w zajęciach w Klubie Jasiai Małgosi, Klubie Malucha „Chatka Puchatka”, Tańczących Brzdącach, rytmice dla maluszkai sztuce dla malucha. Dla starszych dzieci i młodzieży przeznaczone są zajęcia takie jak: rytmika dla starszaka, balet, taniec nowoczesny, Mali Projektanci, Akademia Muzyczna (nauka gry na gitarze i fortepianie), Programowanie, Pracownia rysunku i malarstwa Och!ra, Próbna Gromada Zuchowa ZHP, Teatr dla dzieci i młodzieży, Babska Pracownia, Aktywny Senior czy pracownie językowe: j. angielskiego, j. niemieckiego i rosyjskiego. Przy GOK w Suszcu działa Klub Działań Pozytywnych. Klub ten łączy w sobie małe centrum wolontariatu na rzecz mieszkańców gminy z miejscem spotkań i swobodnej, pozytywnej ekspresji twórczej dla młodych ludzi. W okresie ferii i wakacji organizowane są tematyczne półkolonie dla dzieci. GOK wspiera również budowę świadomego społeczeństwa obywatelskiego. Od kilku lat organizowane są Dni Sąsiada mające na celu wzmocnienie więzi sąsiedzkich oraz konkurs „Kulturalne Wydobycie” zachęcający mieszkańców do realizacji własnych inicjatyw społeczno-kulturalnych. Przy GOK swoją działalność prowadzą zespoły „Mizerowianki”, „Radostowianki”, „Pogodna Jesień”, Chór „Canticum Novum” oraz grupa taneczna K-BOOM.

Gminna Biblioteka Publiczna w Suszcu

Biblioteka obejmuje zasięgiem swojej działalności obszar Gminy Suszec. W skład GBP wchodzi filie biblioteczne w miejscowościach: Rudziczka, Kryry, Mizerów, Radostowice. Biblioteka świadczy usługi w zakresie rozwijania i zaspokajania potrzeb czytelniczych,

informacyjnych i kulturalnych mieszkańców gminy. Rozbudza i rozwija indywidualne zainteresowania czytelników. Do głównych zadań biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, zakup nowości wydawniczych z uwzględnieniem poszczególnych grup czytelniczych,
- uzupełnienie księgozbioru o aktualnie obowiązujący kanon lektur szkolnych,
- udostępniania zbiorów bibliotecznych,
- popularyzacja książki i czytelnictwa,
- wspieranie systemu edukacji, poprzez rozwijanie zainteresowań czytelniczych wśród dzieci i młodzieży,
- prowadzenie działalności informacyjnej.

Ponadto Biblioteka prowadzi szeroko rozwiniętą działalność kulturalno – oświatową i promocyjną. Organizowane są wystawy malarstwa, wystawy tematyczne, warsztaty, konkursy, lekcje biblioteczne, zajęcia edukacyjne, zajęcia dla dzieci i rodziców, wieczorki poetycko – muzyczne, spotkania autorskie. Biblioteka bierze udział w różnych akcjach czytelniczych takich jak: Suszecka Noc z Andersenem związanej z obchodami Dnia Książki dla Dzieci, Tydzień Bibliotek „#biblioteka”, Tydzień Czytania Dzieciom, Cała Polska czyta dzieciom, Narodowe Czytanie czy Noc Bibliotek.

Gminna Biblioteka Publiczna w Suszcu współpracuje z innymi placówkami bibliotecznymi (m.in. z Biblioteką Śląską w Katowicach oraz Miejsko-Powiatową Biblioteką Publiczną w Pszczynie) oraz instytucjami kultury z terenu Powiatu Pszczyńskiego.

5.3 Służba zdrowia

Na terenie Gminy Suszec funkcjonują 3 przychodnie. Liczba osób przypadająca na jedną przychodnię 4093. W 2018 roku liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej udzielonych na 1 mieszkańca – 2,4.³

---

³ <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/>

5.4 Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną i budżetową utworzoną do realizowania zadań własnych i zadań zleconych Gminie z zakresu pomocy społecznej. Zadaniem Ośrodka jest:

- umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz doprowadzenia do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

Ośrodek realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej zlecone samorządowi gminnemu i zadania własne w trybie określonym przepisami ogólnie obowiązującymi. Realizując zadania pomocy społecznej GOPS współpracuje z różnymi instytucjami w celu pomocy podopiecznym, m.in. z: Urzędem Gminy, policją, szpitalami, GKRPA, szkołami, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądem, kuratorami sądowymi, PCPR, Powiatowym Urzędem Pracy, ZUS, KRUS, US, zakładami karnymi, ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ośrodkami szkolno-wychowawczymi, Zespołami Interdyscyplinarnymi ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, kościołem, organizacjami pozarządowymi, służbą zdrowia, prokuraturą. W roku 2019 w kadra ośrodka pomocy społecznej liczyła 12 osób w tym, kadra kierownicza 1 osoba, pracownicy socjalni 5 osób, pozostali pracownicy 6 osób.

W 2019 roku pomocą GOPS objęto 50 rodzin, a w nich 130 osób. Świadczenia pieniężne przyznano ogółem 36 rodzinom.

Tabela 6. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Rok	2017	2018	2019
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia			
Liczba osób	178	112	90
Osoby, którym przyznano świadczenie			
Liczba osób W tym:	178	108	82
Osoby długotrwale korzystające	62	52	12

Wiek 0-17	86	59	39
Wiek produkcyjny	82	42	36
Wiek poprodukcyjny	10	7	7
Liczba rodzin	101	62	50
Liczba osób w rodzinach	306	164	130

W latach 2017-2019 liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia sukcesywnie zmniejszała się. Odnotowano także 80,6% spadek liczby osób, długotrwale korzystających z pomocy.

Tabela 7. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
<i>Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM</i>			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	178	108	82
Liczba rodzin	101	62	50
Liczba osób w rodzinach	306	164	130
<i>osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne</i>			
Liczba osób ogółem	80	45	36
Liczba rodzin	79	44	36
<i>osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne</i>			
Liczba osób ogółem	105	68	53
Liczba rodzin	54	36	35
<i>osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy</i>			
Liczba osób ogółem	178	108	82
Liczba rodzin	101	62	50
Liczba osób w rodzinach	306	164	130

W latach 2017-2019 liczba świadczeniobiorców korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych pomocy społecznej zmniejszyła się.

Jedną z form pomocy oferowaną przez GOPS jest praca socjalna świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Jest ona ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na uzyskiwany dochód. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny, w

którym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz formułuje cele, które ma osiągnąć osoba lub rodzina dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej.

Pracownicy socjalni pomagają również osobom i rodzinom w załatwianiu spraw urzędowych, m.in.: rent, emerytur, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności, uzyskania alimentów. Uczestniczą w rozwiązywaniu problemów środowisk zagrożonych uzależnieniami, środowisk będących w konflikcie z prawem, bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz rodzin dotkniętych innymi problemami, środowisk z przemocą.

Tabela 8. Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba rodzin	93	64	50
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	8	7	0
Liczba kontraktów socjalnych (ogółem)	1	7	2
Liczba projektów socjalnych	0	0	0

Dane zawarte w tabeli pokazują liczbę rodzin objętych pracą socjalną w latach 2017-2019. GOPS realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.). W ramach wypłaconych świadczeń wypłacono: zasiłek rodziny wraz z dodatkami, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie rodzicielskie, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka oraz opłacano składki emerytalno - rentowe od świadczeń opiekuńczych. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne w latach 2017-2019 sukcesywnie zmniejszała się.

Tabela 9. Zasiłki rodzinne w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Zasiłek rodzinny (liczba rodzin)	252	236	217
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	669 111,58	631 947,49	600 111,85

W zakresie realizacji ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.) wypłacane są świadczenia wychowawcze 500+. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin otrzymujących świadczenie wzrosła o 24%, związane jest to ze zmianami wprowadzonymi w Programie „Rodzina 500+”, od 1 lipca 2019

roku świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę.

Tabela 10. Świadczenia wychowawcze 500 + wypłacane w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba rodzin	981	952	1221
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	8 591 214,26	8 355 782,64	12 328 613,90

GOPS w Suszcu wykonuje zadania wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (j.t. Dz. U. z 2020 poz. 808 ze zm.). Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W ostatnich trzech latach zmniejszyła się liczba osób korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba osób	35	34	29
Liczba rodzin	20	20	19
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	173 550,00	161 000,00	143 100,00

Realizacja Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019 przebiegała w dwóch formach: bezpłatne posiłki oraz zasiłki celowe dla rodzin na zakup żywności. Na przestrzeni lat malała liczba osób objętych tą formą pomocy.

Tabela 12. Świadczenia przyznane w zakresie realizacji programów wieloletnich „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu”. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
<i>Zasiłek celowy</i>			
Liczba osób	24	11	11
Kwota świadczeń w złotych	10000	5100	4500
<i>Posiłek</i>			
Liczba osób	95	59	42
Kwota świadczeń w złotych	37 406	21 222	23 256

GOPS realizuje również ustawowo odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej mieszkańców z terenu Gminy Suszec. W 2017 roku pomocą w formie opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej objęto 1 osobę, w 2018 r. 2 osoby, w 2019 r. 3 osoby.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w Gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z przepisami wyżej wymienionej ustawy samorząd gminny zobowiązany jest do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalanego corocznie przez Radę Gminy Suszec. Wydatki związane z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są pokrywane ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Środki te są przeznaczone w szczególności na pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin oraz na działania skierowane do dzieci i młodzieży, które mają zapobiec powstawaniu nowych problemów społecznych, wynikających z używania napojów alkoholowych.

Program ten wyznacza obszary, w których władze samorządowe dążą do zmniejszenia spożycia napojów alkoholowych, a także rozwijania działań na rzecz trzeźwości w środowisku lokalnym, koncentrując się na profilaktyce adresowanej do dzieci, młodzieży oraz działaniach interwencyjnych w środowiskach szczególnie zagrożonych, zwłaszcza przemocą domową/rodzinną, poprzez własne inicjatywy oraz wspieranie osób, organizacji i instytucji działających w tym zakresie.

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom nadużywania alkoholu, zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zmniejszenie tych, które już występują.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GKRPA w Suszcu jest koordynatorem całości zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a w jej skład wchodzi osoby przeszkolone w tym zakresie. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suszcu inicjuje wszelkie działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Głównym celem Komisji jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w

związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Komisja co roku opiniuje wnioski o sprzedaż napojów alkoholowych oraz przeprowadza kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Pozostałe działania GKRPA ukierunkowane są na prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjno-informacyjnej. Działania profilaktyczne realizowane w ostatnich latach na terenie Gminy Suszec nastawione były na organizację i przeprowadzanie programów wczesnej interwencji, wspieranie rozwoju osobistego młodych ludzi, promowanie zdrowego stylu życia oraz udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach z problemem uzależnienia czy przemocy. Podejmowane były również działania profilaktyczne skierowane do ogółu populacji w celu uwrażliwienia społeczności lokalnej na wciąż wzrastający problem alkoholizmu.

Zespół Interdyscyplinarny

Zespół realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zespół powołuje Rada Gminy Suszec w drodze zarządzenia. Obecnie funkcjonujący Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Suszcu został powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Suszec Nr GOPS-OR.020.1.1.19 z dnia 06.06.2019 r w sprawie zmiany składu członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Suszcu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Suszec. Zespół Interdyscyplinarny to grupa przedstawicieli z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości jakie posiada instytucja, którą reprezentują podejmując współpracę i skoordynowane działania, mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie Gminy Suszec. Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Wójtem Gminy Suszec, a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w jego skład. Do zadań Zespołu należy m.in. systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie, podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie, podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie, udzielanie profesjonalnej pomocy

ofiaram przemocy w rodzinie, oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach otrzymania pomocy w środowisku lokalnym, a także prowadzenie na terenie gminy Suszec działań o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym w temacie przeciwdziałania przemocy. Do rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie Zespół Interdyscyplinarny powołuje Grupę Roboczą, której prace prowadzone są w zależności od zgłoszonych potrzeb wynikających z zaistniałych problemów. Skład specjalistów wchodzących w skład grupy roboczej zmienia się w zależności od specyfiki problemów rodzinnych. Obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu.

W 2017 roku odbyły się 4 kwartalne spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, powołano 26 Grup Roboczych, które odbyły 115 posiedzeń. W roku 2017 do Zespołu Interdyscyplinarnego w Suszcu trafiło 31 Niebieskich Kart dotyczących przemocy w rodzinie. Równocześnie prowadzono 6 procedur Niebieska Karta wszczętych w roku 2016. W ramach procedur Niebieska Karta, prowadzonych w roku 2017: 16 osób skierowano do Punktu Konsultacyjno – Terapeutycznego GKRPA w Suszcu, 1 osoba odbyła 10 dniową terapię detoksykacyjną w ośrodku zamkniętym, 1 osoba odbyła kilkutygodniowy pobyt w zamkniętym ośrodku odwykowym, 1 osoba odbywa terapię detoksykacyjną na oddziale dziennym, w 3 przypadkach wnioskowano do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację małoletniego dziecka i rodziny, w 1 przypadkach powiadamiano prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się z art. 207 Kodeksu karnego, w 1 przypadku przeprowadzono procedurę odebrania dziecka w sytuacji zagrożenia związanego z wystąpieniem przemocy w rodzinie. Sprawcy przemocy jak i ofiary przemocy kierowani byli do uczestniczenia w spotkaniach w Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Suszec. Od stycznia do grudnia 2017 roku przeprowadzono 66 konsultacji i porad. W roku 2017 zakończono 19 procedur Niebieska Karta, zarówno z roku bieżącego jak i wszczętych w roku 2016. 10 procedur zakończono wobec stwierdzenia ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, natomiast 9 procedur zakończono wobec stwierdzenia braku zasadności podejmowania działań.

W 2018 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, powołano 23 Grupy Robocze, które odbyły 127 spotkań. W roku 2018 do Zespołu Interdyscyplinarnego w Suszcu trafiły 23 Niebieskie Karty dotyczących przemocy w rodzinie. Równocześnie prowadzono 14 procedur Niebieska Karta wszczętych w roku 2017 roku. W ramach procedur Niebieska Karta prowadzonych w roku 2018: 15 osób uczestniczyło w spotkaniach Punktu

Konsultacyjno – Terapeutycznego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suszcu, 1 osoba odbyła 10 dniową terapię detoksykacyjną w ośrodku zamkniętym, 1 osoba odbyła kilkutygodniowy pobyt w zamkniętym ośrodku odwykowym, 2 osoby odbywały terapię detoksykacyjną na oddziale dziennym, w 2 przypadkach wnioskowano do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację małoletniego dziecka i rodziny, w 6 przypadkach powiadamiano prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się z art. 207 Kodeksu karnego. W Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Suszec od stycznia do grudnia 2018 r. przeprowadzono 87 konsultacji i porad. W roku 2018 zakończono 22 procedury Niebieska Karta, z roku bieżącego, jak i wszczętych w 2017 roku. 7 procedur zakończono wobec stwierdzenia ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, natomiast 15 procedur zakończono wobec stwierdzenia braku zasadności podejmowania działań.

W 2019 roku odbyły się 4 kwartalne spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, powołano 19 nowych Grup Roboczych, które odbyły 124 posiedzenia. W roku 2019 do Zespołu Interdyscyplinarnego w Suszcu trafiło 29 Niebieskich Kart dotyczących przemocy w rodzinie. Równocześnie prowadzono 1 procedurę wszczętą w 2017 roku i 12 procedur Niebieska Karta wszczętych w 2018 roku. W ramach procedur Niebieska Karta, prowadzonych w 2019 roku 16 osób uczestniczyło w spotkaniach Punktu Konsultacyjno – Terapeutycznego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suszcu, 2 osoby odbyły 10 dniową terapię detoksykacyjną w ośrodkach zamkniętych, 1 osoba rozpoczęła kilkutygodniowy pobyt w zamkniętym ośrodku odwykowym, 1 osoba odbywała terapię detoksykacyjną na oddziale dziennym, w 4 przypadkach wnioskowano do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację małoletniego dziecka i rodziny, w 4 przypadkach powiadamiano prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się z art. 207 Kodeksu karnego.

Zarówno sprawcy przemocy jak i ofiary przemocy kierowani byli do uczestniczenia w spotkaniach w Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Suszec. Od stycznia do grudnia 2019 r. przeprowadzono 105 konsultacji i porad. Zakończono 20 procedury Niebieska Karta, zarówno z roku bieżącego jak i wszczętych w roku 2018 roku. 12 procedur zakończono wobec stwierdzenia ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, natomiast 8 procedur zakończono wobec stwierdzenia braku zasadności podejmowania działań.

5.5 Bezpieczeństwo publiczne

Policja

Na terenie Gminy Suszec służbę pełnią funkcjonariusze KPP w Pszczynie.

Tabela 13. Liczba odnotowanych zdarzeń na terenie Gminy Suszec w latach 2017-2018. Źródło: dane Komenda Powiatowa Policji w Pszczynie.

Wybrane kategorie	2016	2017	2018
Kradzież	15	11	7
Włamanie	4	11	8
Rozbój	2	0	1
Uszkodzenie mienia	2	3	7
Oszustwo, w tym internetowe	11	15	21
Przywłaszczenie	7	6	5
Groźba karalna	2	3	3
Niestosowanie się do zakazu sądowego	0	0	0
Nietrzeźwy kierujący pojazdem mechanicznym	18	11	11
Nietrzeźwy kierujący rowerem	9	3	1
Uszkodzenie ciała	3	4	2
Pobicie	2	1	1
Przestępstwa narkotykowe	2	1	2
Akcje prewencyjne	18	20	21

Biorąc pod uwagę kategorie przestępstw popełnionych w rewirze, najwięcej dotyczyło nietrzeźwych kierujących pojazdem mechanicznym.

Ochotnicza Straż Pożarna

Na terenie Gminy Suszec funkcjonują cztery Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych: OSP w Suszcu, OSP w Rudziczce, OSP w Kryrach, OSP w Mizerowie.

Zakres działalności OSP w Suszcu:

1. działania na rzecz ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami,
2. rzecznictwo i reprezentowanie członków związku wobec organów administracji publicznej oraz udzielanie im pomocy w realizacji zadań statutowych,

3. wykonywanie zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego zleconych przez organy administracji publicznej,
4. współtworzenie i opiniowanie aktów normatywnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej,
5. działania na rzecz ochrony środowiska,
6. informowanie o występujących zagrożeniach pożarowych i innych zagrożeniach miejscowych oraz sposobach zapobiegania im,
7. rozwijanie i upowszechnianie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
8. rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu,
9. wychowanie dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem wychowania dla bezpieczeństwa,
10. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz dyskryminacji osób i grup społecznych,
11. rozwijanie współpracy regionalnej i międzyregionalnej,
12. działanie na rzecz integracji europejskiej i rozwijanie kontaktów oraz współpracy między społeczeństwami,
13. promowanie inicjatyw i liderów lokalnych,
14. inicjowanie i promowanie dialogu społecznego oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
15. podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
16. wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych,
17. upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz bezpieczeństwa państwa,
18. niesienie pomocy humanitarnej ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju oraz za granicą.

5.6 Rekreacja i sport

Kluby sportowe działające na terenie Gminy Suszec:

- GKS Krupiński Suszec
- LKS Mizerów
- UKS Josieniec

- UKS Czapla Kryry
- UKS Suszec
- Stowarzyszenie Klub Sportowy Football Project
- UKS Avatar Kobielice
- UKS Krupiński Suszec

Gminny Ośrodek Sportu realizuje działania na rzecz sportu i rekreacji. GOS jest zarządcą Hali Sportowej. Hala składa się z dwóch segmentów: Części Centralnej, stanowiącej główny człon obiektu i segmentu drugiego, w którym mieści się Centrum Odnowy Biologicznej. W części centralnej znajduje się sala sportowa z trybunami i zapleczem. Sala przeznaczona jest do rozgrywek: piłki ręcznej, piłki nożnej halowej, piłki koszykowej, piłki siatkowej. Istnieje także możliwość wykorzystania sali do badmintonu, tenisa stołowego, sportów walki, aerobiku, fitnessu. Obok budynku hali znajduje się kompleks sportowo-rekreacyjny w skład którego wchodzi: boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią, dwa boiska do siatkówki plażowej, dwa korty tenisowe, a także boisko asfaltowe do koszykówki. Znajduje się tu także bieżnia lekkoatletyczna, skocznia skoku w dal, miejsce do pchnięcia kulą oraz trybuna na 108 miejsc. W ramach GOS funkcjonują sekcje: kolarska, rowerowo-turystyczna oraz biegowa let's go.

Na podstawie umowy użyczenia GOS zajmuje się także następującymi obiektami:

- boisko Piłkarskie w Suszcu ul. Piaskowa;
- boisko Piłkarskie w Suszcu ul. Klubowa;
- boisko Piłkarskie w Kryrach ul. Nierad;
- boisko Piłkarskie w Radostowicach ul. Dębowa;
- plac zabaw w Suszcu ul. Piaskowa wraz z boiskiem do piłki siatkowej;
- plac zabaw w Suszcu ul. Szkolna;
- plac zabaw w Suszcu ul. Dolna;
- plac zabaw w Suszcu ul. Ogrodowa;
- plac zabaw w Suszcu Podlesie;
- plac zabaw w Kryrach ul. Kręta;
- Centrum Integracji Lokalnej w Kobielicach ul. Topolowa.

5.7 Organizacje społeczne

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Rada Gminy Suszec corocznie uchwała Program współpracy Gminy Suszec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Przedmiotowy program określa kierunki, obszary, formy współpracy jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi.

Programu Współpracy Gminy Suszec z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego przyjmowany jest corocznie uchwałą Rady Gminy Suszec.

Celem głównym programu jest współpraca Gminy z podmiotami programu dla efektywnego wykonywania zadań własnych Gminy poprzez włączenie podmiotów programu do ich realizacji.

Cele szczegółowe programu:

1. wzbudzenie aktywności społeczności lokalnej,
2. minimalizacja kosztów realizacji zadań własnych Gminy.

Zadaniami priorytetowymi są zadania związane z wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej poprzez:

1. szkolenie dzieci, młodzieży i dorosłych w różnych dyscyplinach sportu, a w szczególności takich dyscyplinach sportu jak: piłka nożna, siatkówka, judo, kolarstwo, tenis
2. organizację współzawodnictwa sportowego w różnych dyscyplinach sportu, a w szczególności takich dyscyplinach sportu jak: piłka nożna, siatkówka, judo, kolarstwo, tenis
3. organizację imprez sportowych i rekreacyjnych,
4. organizację współzawodnictwa sportowego szkół i aktywizację środowisk młodzieżowych.

W latach 2017-2019 Gmina Suszec zawarła umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego z następującymi organizacjami pozarządowymi (dane w tabeli poniżej).

Tabela 14. Wykaz organizacji pozarządowych, z którymi Gmina Suszec zawarła umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego w latach 2017-2019. Źródło: UG Suszec.

2017 rok		
UKS Czapla Kryry	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Szkolenie dzieci i młodzieży w piłce nożnej w sołectwie Kryry	45 120,00
UKS Josieniec Radostowice	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Prowadzenie sekcji piłki nożnej w Radostowicach	30 500,00
LKS Mizerów	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Prowadzenie sekcji piłki nożnej w Mizerowie	54 500,00
GKS Krupiński-Suszec	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Wspieranie i upowszechnianie współzawodnictwa sportowego wśród grupy juniorów i seniorów	41 000,00
UKS Suszec	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Prowadzenie sekcji piłki nożnej w sołectwie Suszec	26 000,00
2018 rok		
UKS Czapla Kryry	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Szkolenie dzieci i młodzieży w piłce nożnej w sołectwie Kryry	45 500,00
LKS Mizerów	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Prowadzenie sekcji piłki nożnej w Mizerowie	52 000,00
GKS Krupiński-Suszec	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród grup dziecięcych, młodzieżowych i seniorów	63 000,00
UKS AVATAR Kobielice	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Organizacja wyścigu kolarskiego w miejscowości Kobielice	7 500,00
2019 rok		
GKS Krupiński-Suszec	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród grup dziecięcych, młodzieżowych i seniorów	60 000,00
LKS Mizerów	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Prowadzenie sekcji piłki nożnej w Mizerowie	44 000,00
UKS Czapla Kryry	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Szkolenie dzieci i młodzieży w piłce nożnej w sołectwie Kryry	39 000,00
UKS Beskidy Ustrów	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie tenisa ziemnego, udział w turniejach	10 000,00
UKS AVATAR Kobielice	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie kolarstwa	13 000,00
UKS Krupiński Suszec	Dotacja na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. Szkolenie dzieci i młodzieży w sekcji kolarskiej	14 000,00

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Suszec:

- Kluby Sportowe : GKS Krupiński Suszec, LKS Mizerów, UKS Josieniec, UKS Czapla Kryry, UKS Suszec, Stowarzyszenie Klub Sportowy Football Project, UKS Avatar Kobielice, UKS Krupiński Suszec

- OSP Suszec, OSP Rudziczka, OSP Kryry, OSP Mizer ów
- Śląski Związek Pszczelarzy w Katowicach Koło Suszec
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Gminne Koło Suszec
- Polski Związek Wędkarski Okręg Katowice Koło Nr 114 Suszec
- Związek Górnośląski Koło Suszec
- Koło Gospodyń Wiejskich w Suszcu i w Rudziczce
- Stowarzyszenie Odnowy Wsi Suszec
- Fundacja Przymierze w Suszcu
- Suszeckie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Podaj Dłoń
- Kółko Rolnicze Kobielice
- Fundacja „Kamajowa”
- Fundacja Wspierania Inicjatyw Lokalnych „Horyzont”

6. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy

6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Suszec na podstawie danych instytucji

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy finansowej w latach 2017-2019 okazały się: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność i alkoholizm.

Tabela 15. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

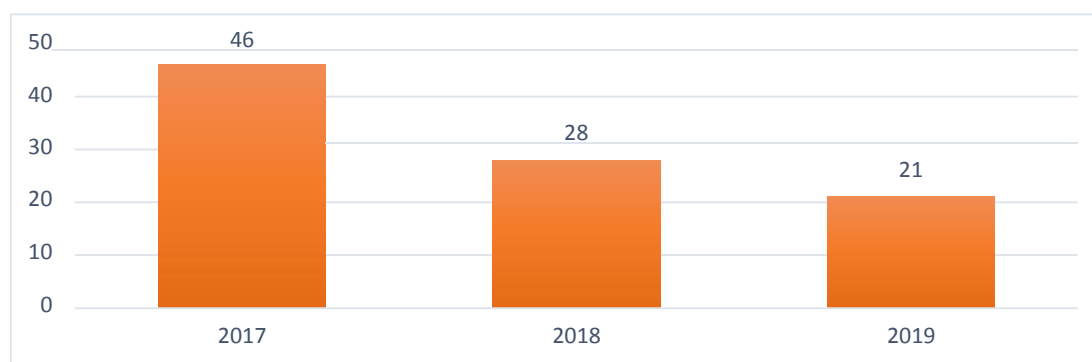
POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		
	2017	2018	2019
Ubóstwo	32	19	15
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	12	9	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	19	8	4
W tym: Wielodzietność	8	4	4
Bezrobocie	21	13	9

Niepełnosprawność	21	19	20
Długotrwała lub ciężka choroba	46	28	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	17	12	7
Przemoc w rodzinie	1	1	2
Alkoholizm	7	3	3
Narkomania	1	0	0
Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	1	0	0
Zdarzenie losowe	0	2	1
Sytuacja kryzysowa	0	1	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Długotrwała lub ciężka choroba

Najczęstszym powodem pod względem liczby rodzin pobierających świadczenia z pomocy społecznej są problemy wynikające z długotrwałej lub ciężkiej choroby. W latach 2017-2019 najwięcej rodzin w Gminie Suszec uzyskało świadczenia z tego tytułu. Jak ilustruje poniższy wykres, liczba beneficjentów pomocy społecznej, którym udzielono wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019 zmniejszyła się o 54%.

Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Ubóstwo

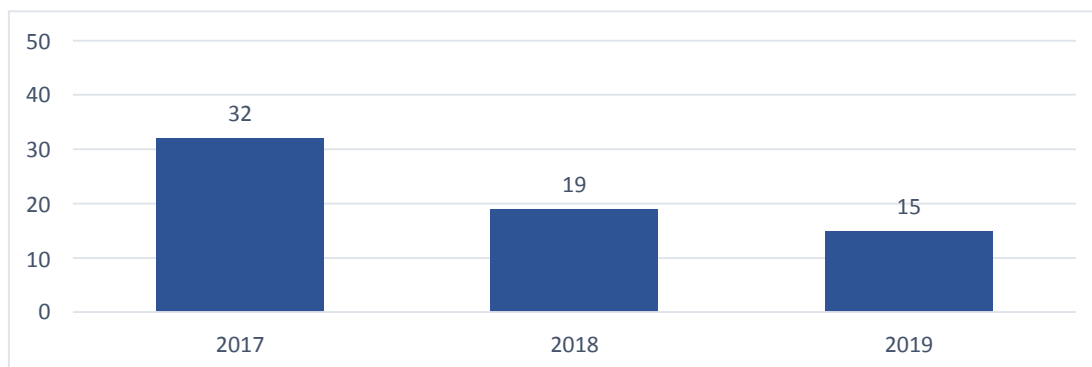
Drugim powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Suszec korzystających z pomocy społecznej jest ubóstwo. Ubóstwo jest określane jako stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów. Brak dochodów uniemożliwia zaspokajanie potrzeb, zarówno biologicznych, jak i uczestnictwa w życiu społecznym, a przy utrzymującym się długim okresie występowania niedostatku, stanowi zagrożenie wykluczenia społecznego.

Problem ubóstwa często wiąże się z innymi czynnikami takimi, jak bezrobocie, choroby, dysfunkcyjność rodzin czy alkoholizm.

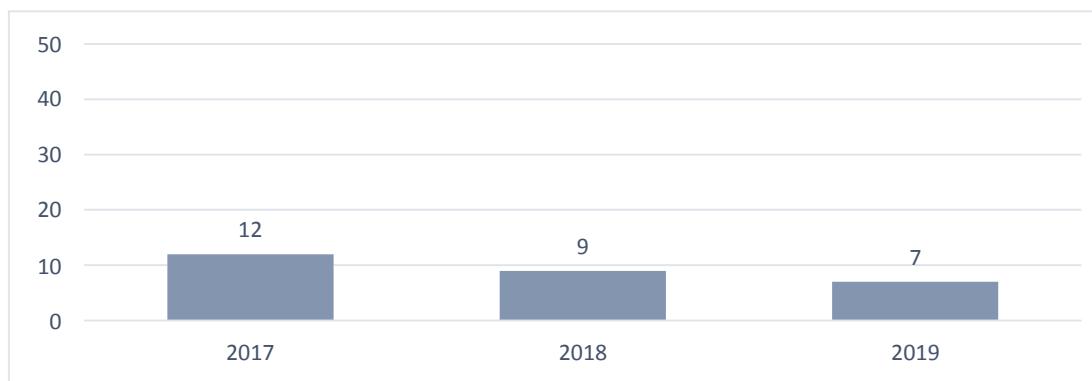
Jak ilustruje poniższy wykres liczba beneficjentów pomocy społecznej, którym udzielono wsparcia z powodu ubóstwa zmniejszyła się. W roku 2019 liczba beneficjentów była mniejsza o 53% w stosunku do roku 2017.

Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Z problemem ubóstwa ściśle związany jest problem bezdomności. W latach 2017-2019 liczba osób otrzymujących wsparcie z tego tytułu malała. W roku 2019 liczba świadczeniobiorców zmniejszyła się o 42% w porównaniu do roku 2017.

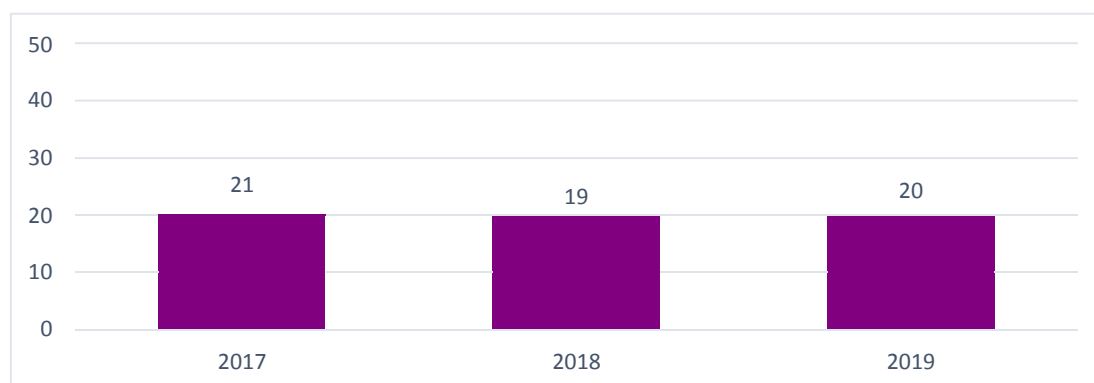
Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Niepelnosprawność

Kolejnym powodem trudnej sytuacji życiowej beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Suszec, są problemy wynikające z niepełnosprawności. Liczba świadczeniobiorców korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019 utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

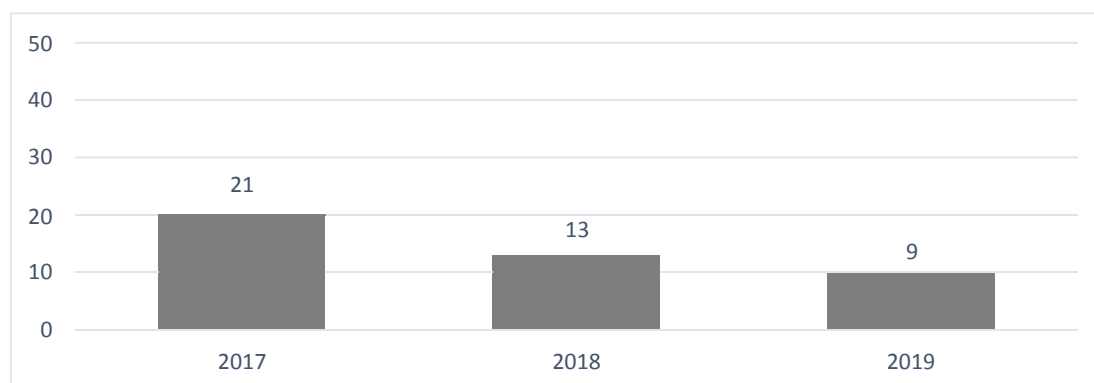
Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019. Źródło: GOPS w Suszcu.

Bezrobocie

Następnym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Suszec korzystających z pomocy społecznej są problemy wynikające z bezrobocia. Należy zauważyć, że liczba świadczeniobiorców na przestrzeni trzech lat stale malała. W 2019 roku liczba beneficjentów była mniejsza o 57% w stosunku do roku 2017.

Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP z terenu Gminy Suszec była zmienna, związane jest to z zamknięciem kopalni Krupiński w Suszcu.

Tabela 16. Bezrobocie w Gminie Suszec w latach 2017-2019. Źródło: OZPS

Rok	2017	2018	2019
Liczba bezrobotnych ogółem	119	1400	1189
Długotrwale bezrobotni	43	632	519
Bezrobotni z prawem do zasiłku	17	232	244

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił

w 2019 roku 1,2%. Udział procentowy bezrobotnych kobiet w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2019 roku wynosił 1,8% i był wyższy od wskaźnika określającego bezrobotnych mężczyzn, który wynosił 0,8%.⁴

Jak wskazują dane porównawcze, poziom bezrobocia w powiecie pszczyńskim jest niższy od średniej wojewódzkiej i średniej krajowej.

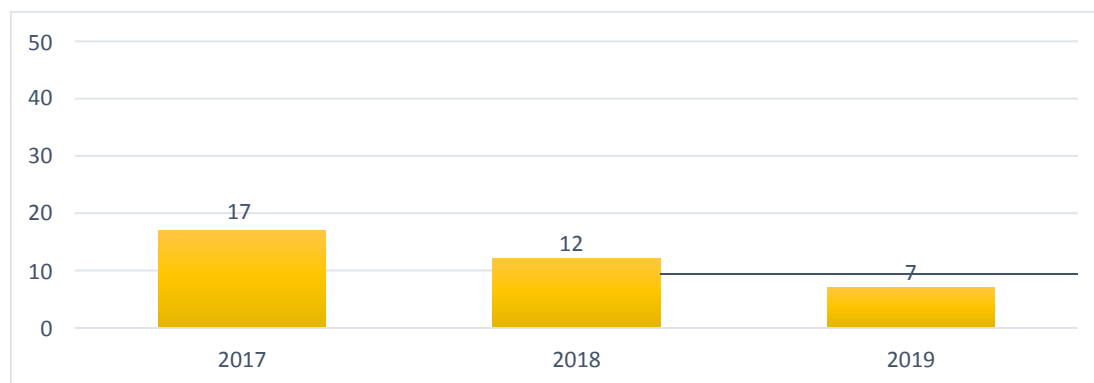
Tabela 17. Stopa bezrobocia w powiecie pszczyńskim, województwie śląskim oraz kraju w latach 2017-2019. Źródło: GUS <https://bdl.stat.gov.pl>

Rok	2017	2018	2019
powiat pszczyński	3,4%	3,1%	2,7%
województwo śląskie	5,1%	4,3%	3,6%
Polska	6,6%	5,8%	5,2%

Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Suszec korzystających z pomocy społecznej są także problemy wynikające z ich bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ilość rodzin objętych pomocą z tego tytułu w 2019 roku zmniejszyła się o 59% w stosunku do roku 2017.

Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych GOPS zapewnia wsparcie asystenta rodziny. W roku 2017 GOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny, w latach 2018-2019 dwóch. Szczegółowe zadania asystenta określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. 2020 poz. 821).

⁴ GUS <https://bdl.stat.gov.pl>

Asystent rodziny pracuje z rodziną w oparciu o plan pracy z rodziną. W roku 2017 z usług asystenta rodziny korzystało 5 rodzin, w 2018 pod opieką asystenta rodziny było 6 rodzin, w 2019 roku asystent monitorował sytuację 9 rodzin.

Tabela 18. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin		
	2017	2018	2019
Rodziny ogółem	109	69	50
Rodziny z dziećmi	61	35	24
Rodziny niepełne	16	11	8
Rodziny emerytów i rencistów	24	14	7

Na przestrzeni trzech lat liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmniejszyła się o 61%.

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się pieczę zastępczą, którą organizuje powiat. Rodzinną formą pieczy jest rodzina zastępcza, natomiast instytucjonalną są placówki opiekuńczo – wychowawcze.

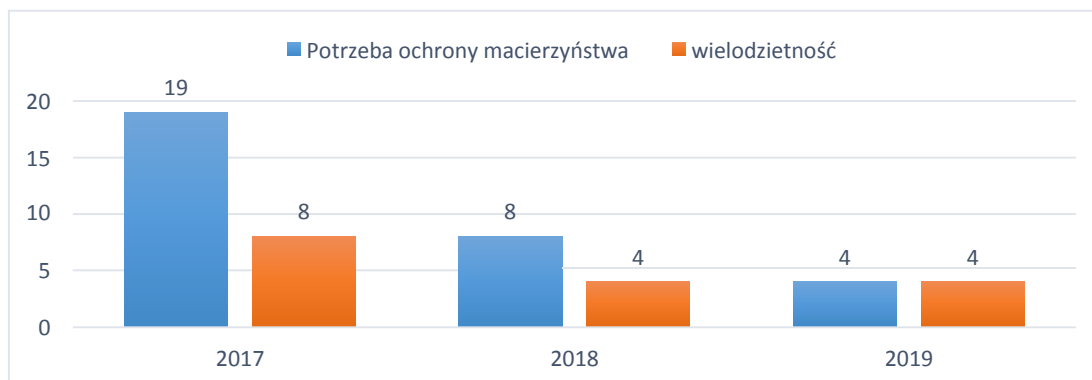
Tabela 19. Opieka nad dzieckiem i rodziną. Źródło: PCPR w Pszczynie.

	2017	2018	2019
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	3	1
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	6	0	0
Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji z placówek opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji z rodzin zastępczych	2	0	2
Liczba dzieci adoptowanych z placówek opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
Liczba dzieci adoptowanych z rodzin zastępczych	0	0	0

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Liczba osób otrzymujących wsparcie z tytułu ochrony macierzyństwa w latach 2017-2019 sukcesywnie zmniejszała się. W roku 2019 była o 79% mniejsza w stosunku do roku 2017.

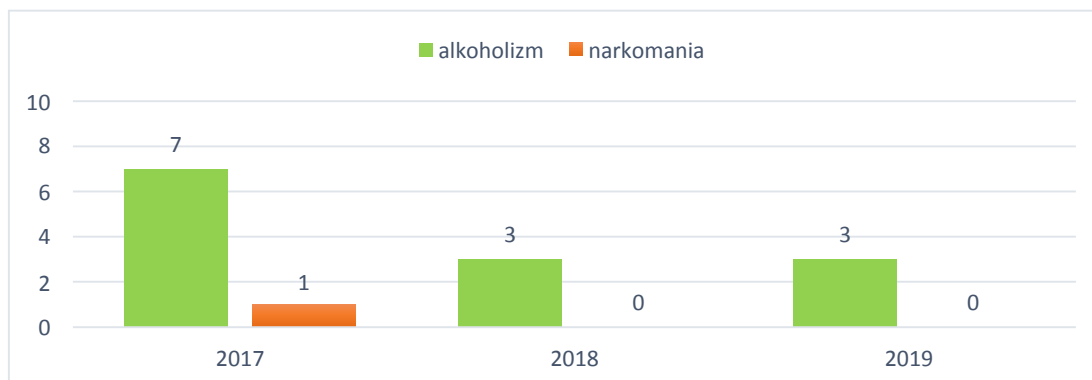
Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Uzależnienia

Kolejnym powodem udzielania pomocy w Gminie Suszec są problemy rodzin, w których występuje uzależnienie od alkoholu i narkotyków. Nadużywanie alkoholu wpływa zarówno na stan zdrowia osoby uzależnionej, ale także powoduje występowanie przestępczości przemocy. W latach 2017-2018 liczba rodzin otrzymujących wsparcie z powodu alkoholizmu zmniejszyła się, z powodu narkomanii udzielono wsparcia jednej rodzinie w 2017 roku, w latach 2018 i 2019 nie było takich rodzin.

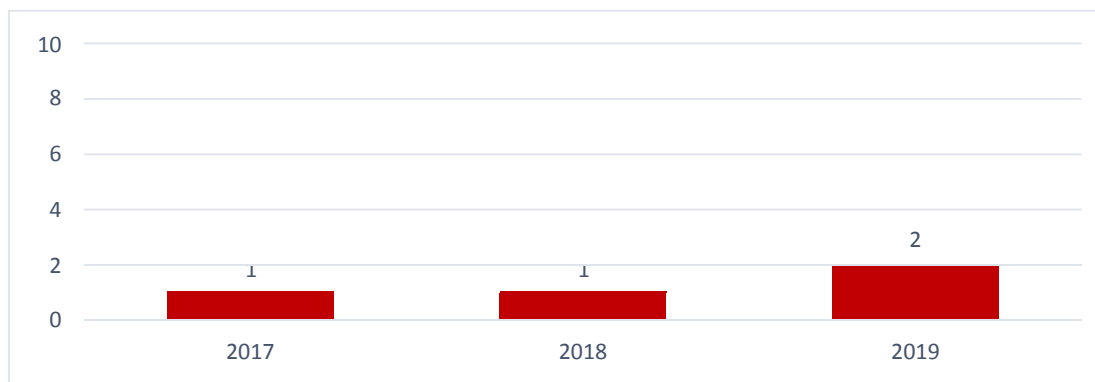
Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Przemoc w rodzinie

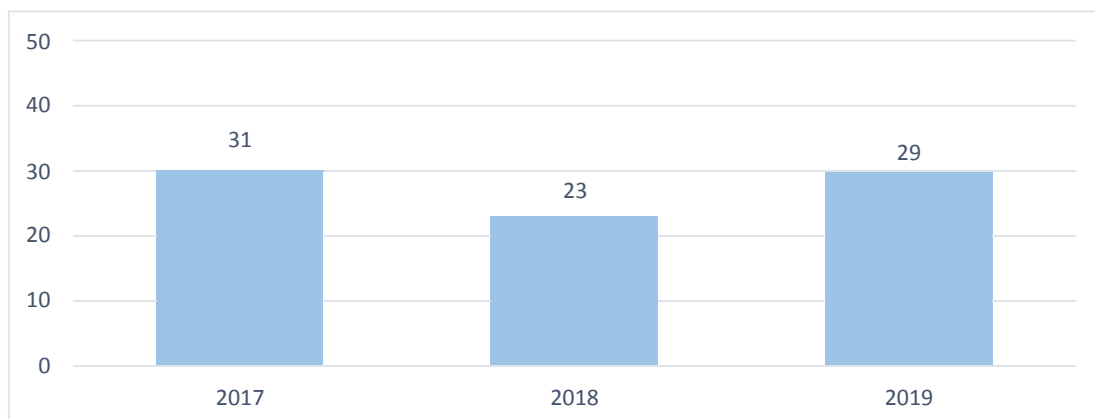
Powodem udzielania pomocy rodzinom w Gminie Suszec są problemy rodzin, w których występuje przemoc domowa. W latach 2017-2019 kilka rodzin w Gminie Suszec uzyskało pomoc z tego tytułu. Pracownicy socjalni GOPS systematycznie monitorowali sytuację w zagrożonych rodzinach. Wszystkie rodziny, w których występowało podejrzenie przemocy domowej zostały objęte pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wykres 17. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są poprzez procedurę „Niebieska Karta”, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Procedura ma charakter interwencyjny, zostaje wszczęta w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy w rodzinie poprzez wypełnienie „Niebieskiej Karty – A”. Podmiotami uprawnionymi do uruchomienia procedury są jednostki pomocy społecznej, GKRPA, policja, placówki oświaty i ochrony zdrowia. Poniższy wykres przedstawia liczbę zakładanych Niebieskich Kart wszczynających procedurę w latach, w roku 2019 liczba sporządzonych NK zwiększyła się o 26% w stosunku do roku 2018.

Wykres 18. Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta wszczynających procedurę w latach 2017-2019. Źródło: Dane GOPS w Suszcu.

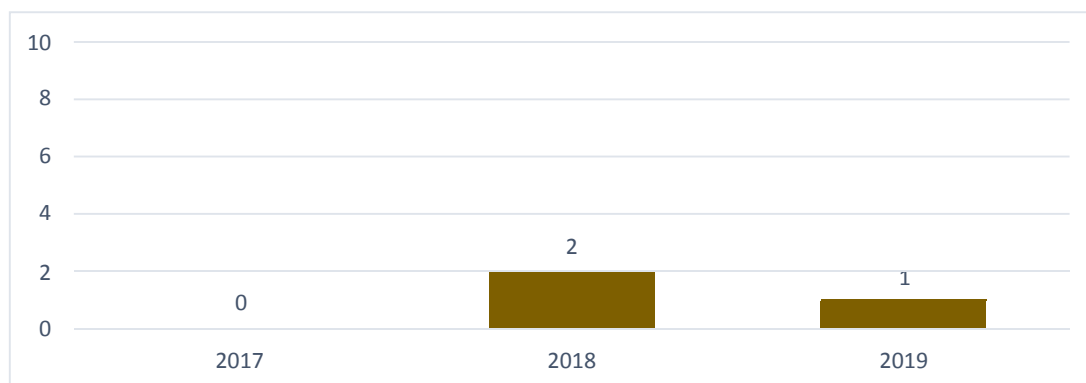

Zdarzenie losowe

Zdarzeniem losowym jest splot nieoczekiwanie występujących wydarzeń, które negatywnie wpływają na stan psychiczny lub fizyczny osoby. Zdarzeniem losowym jest także sytuacja, kiedy jedna osoba doznała pewnej szkody na skutek działań wykonanych przez drugą osobę. W związku ze stratami poniesionymi w wypadku zdarzenia losowego osoba lub rodzina

poszkodowana może starać się o zasiłek celowy niezależnie od tego, czy korzysta ze świadczeń z pomocy społecznej. W latach 2017-2019 kilka rodzin w Gminie Suszec uzyskało pomoc z tego tytułu.

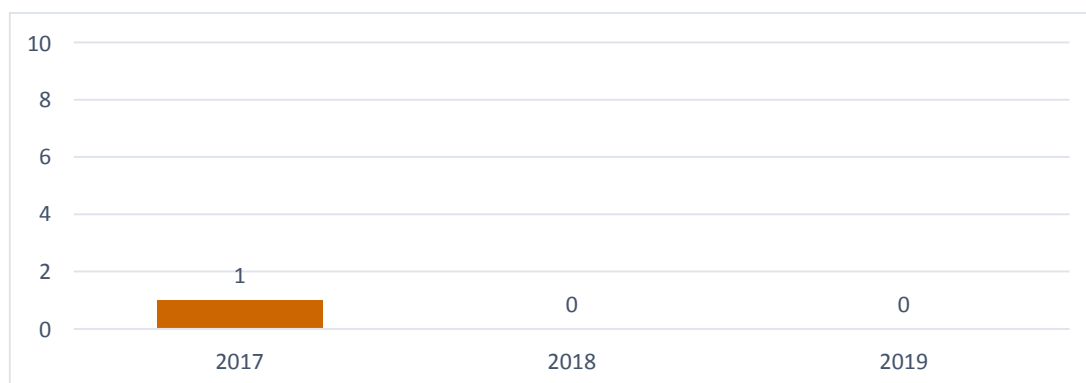
Wykres 19. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu zdarzenia losowego w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego

Wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Suszec znajdują się rodziny, których członkowie mają problemy wynikające z trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego. Działania wobec osób przebywających w zakładach karnych oraz je opuszczających podejmowane są przez instytucje działające w różnych obszarach: sądownictwo, służba więzienna, publiczne służby zatrudnienia, pomoc społeczna oraz sektor pozarządowy. Dla zapewnienia skuteczności wsparcia istotne jest zdiagnozowanie sytuacji tych osób oraz opracowanie modelu współpracy międzyinstytucjonalnej oraz międzysektorowej na rzecz ich wspierania. W Gminie Suszec w latach 2017-2019 jedna rodzina otrzymała wsparcie z tytułu trudności adaptacyjnych osób po opuszczeniu zakładu karnego.

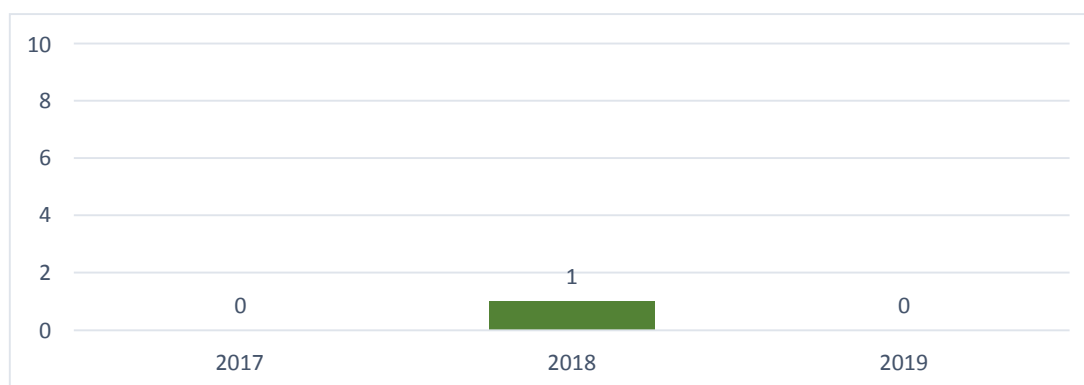
Wykres 20. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

Sytuacja kryzysowa

GOPS w Suszcu udziela także wsparcia rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysu. Kryzys zazwyczaj wywołany jest zdarzeniami nagłymi, takimi jak niespodziewana utrata zatrudnienia, zdrowia lub sprawności. Sytuacje kryzysowe bardzo często związane są również zjawiskami, które na ogół przez wiele lat w sposób negatywny oddziałują na nasze życie, jak np. alkoholizm w rodzinie, bezradność wychowawcza czy przemoc domowa. W latach 2017-2019 jednej rodzinie udzielono wsparcia z tego tytułu.

Wykres 21. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu sytuacji kryzysowej w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.

6.2 Problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców na podstawie ankiety

Ankiety ewaluacyjne stanowią nieodłączny element diagnozy problemów społecznych, pojawiających się na terenie Gminy. W badaniu kwestionariuszowym udział wzięło 141 osób (118 kobiet, 20 mężczyzn, 3 ankietach brak wskazania). Osoby badane reprezentowały następujące kategorie:

Kategorie wiekowe:

- 13-16 lat – 0
- 17-25 lat – 11
- 26-59 lat – 121
- 60 i więcej – 7
- brak odpowiedzi – 2

Zawód:

- uczeń – 4
- rolnik – 1
- przedsiębiorca – 11
- pracownik umysłowy – 83

- pracownik fizyczny – 13
- emeryt/rencista – 8
- bezrobotny – 9
- inny – 8
- brak danych – 4

Wykształcenie:

- podstawowe – 0
- zawodowe – 7
- średnie – 36
- policealne – 6
- wyższe – 91
- brak danych – 1

Oprócz przedstawionych danych metryczkowych, respondenci zostali poproszeni w pierwszej części ankiety o wypełnienie poniższej tabeli oceniając skalę wymienionych problemów społecznych występujących w miejscu zamieszkania. Należało zaznaczyć jedną z możliwych odpowiedzi: bardzo poważny, poważny, umiarkowany, znikomy, nie występuje.

Problemy społeczne	Bardzo poważny	Poważny	Umiarkowany	Znikomy	Nie występuje
Bezrobocie	10	27	48	48	8
Ubóstwo	8	25	58	44	6
Alkoholizm	23	41	55	18	4
Narkomania	11	30	25	58	17
Problemy mieszkaniowe	6	30	40	47	18
Zanieczyszczenie środowiska	42	55	31	9	4
Przestępczość	10	28	40	55	8
Starzenie się społeczeństwa	17	48	58	15	3
Przemoc w rodzinie	18	32	40	40	11
Niepełnosprawność	12	34	52	40	3
Bezdomność	4	30	10	56	41

Najbardziej istotne problemy, jakie wskazali respondenci (odpowiadając „Bardzo poważny” lub „Poważny”) występujące w miejscu zamieszkania, to:

- Zanieczyszczenie środowiska (69%);
- Starzenie się społeczeństwa (46%);
- Alkoholizm (45%).

Problemy, które według ankietowanych rzadko występują w Gminie Suszec (odpowiedź „Znikomy” lub „Nie występuje”), to:

- Bezdomność (69%);
- Narkomania (53%);
- Problemy mieszkaniowe (46%).

Drugą integralną częścią ankiety były pytania odnoszące się do problemów społecznych poszczególnych grup i obszarów, tj. osób niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży, rodzin, osób starszych, obszar opieki zdrowotnej, edukacji, sportu i kultury. Poniżej przedstawiono i scharakteryzowano szczegółowo odpowiedzi na siedemnaście pytań:

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

2. Jakie problemy społeczne osób niepełnosprawnych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- a) Brak akceptacji w środowisku (35 wskazań)
- b) Izolacja rodzinna (odrzućenie) (25)
- c) Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. do rehabilitacji) (87)
- d) Brak oferty zajęć kulturalnych, edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych (62)
- e) Brak zorganizowanych form spędzania czasu (71)
- f) Ubóstwo i bieda (19)
- g) Bezrobocie (27)
- h) Utrudniony dostęp do usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych (50)
- i) Utrudniony dostęp do budynków użyteczności publicznej (39)
- j) Inne: Brak integracji z osobami niepełnosprawnymi zwłaszcza młodzieży x2; zajmowanie miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych przez osoby trzecie; Brak zainteresowania lub znikome zainteresowanie ze strony opieki społecznej. Nie zauważanie problemów lub wręcz ich negowanie; Wykluczenie cyfrowe.

DZIECI I MŁODZIEŻ

3. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- a) Brak pozytywnych wzorców i autorytetów (60)
- b) Przemoc ze strony rodziców (1)
- c) Przemoc rówieśnicza (38)
- d) Zaniedbania wychowawcze (50)
- e) Zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena) (1)
- f) Używanie alkoholu (35)
- g) Palenie papierosów (35)
- h) Zażywanie narkotyków, dopalaczy (17)
- i) Chuligaństwo i przestępczość (12)
- j) Brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży (67)
- k) Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu (49)
- l) Ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (22)
- m) Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego (85)
- n) Inne: Brak zajęć dodatkowych w szkołach, zbyt mało godzin logopedii w szkole i przedszkolu, brak zajęć korekcyjnych w szkole.

RODZINY

4. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- a) Nieporadność życiowa (71)
- b) Ubóstwo (9)
- c) Bezrobocie (13)
- d) Alkoholizm (45)
- e) Bezradność opiekuńczo-wychowawcza (76)
- f) Niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno – prawnego (52)
- g) Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami (70)
- h) Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych (78)
- i) Inne: Rozpad rodzin; Przy przyjmowaniu dzieci do przedszkola powinno się w pierwszej kolejności rozpatrywać to czy oboje rodzice pracują a dopiero później czy dana rodzina jest wielodzietna. Są rodziny gdzie oboje rodziców pracuje a dzieci do

przedszkola się nie dostają. Natomiast matki trójki dzieci siedzą w domu a dziecko podsyłają do przedszkola żeby odpocząć. Jest to niesprawiedliwe.

5. Jakie Pana/i zdaniem są przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych?

Można wybrać kilka odpowiedzi.

- a) Ubóstwo (17)
- b) Niski poziom umiejętności wychowawczych (105)
- c) Uzależnienia (80)
- d) Przemoc w rodzinie (39)
- e) Wielodzietność (17)
- f) Niepełnosprawność/długotrwała choroba (17)
- g) Niskie dochody (65)
- h) Niepełna rodzina (59)
- i) Inne: Brak wolnego czasu; Zbyt mało czasu poświęcania i interesowania się rodziną, gonienie za pieniądzem; Roszczeniowa postawa, powodująca niedostrzeganie niemoralnych zachowań.

SENIORZY

6. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w gminie?

a) tak (3 wskazania) b) raczej tak (35) c) raczej nie (39) d) nie (19) e) trudno powiedzieć (45)

7. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- a) Izolacja społeczna (samotność) (95)
- b) Izolacja rodzinna (odrzućenie) (24)
- c) Niepełnosprawność (29)
- d) Choroby (81)
- e) Niezdolność do samoobsługi (36)
- f) Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu (56)
- g) Ubóstwo i bieda (20)
- h) Brak akceptacji w środowisku (5)
- i) Utrudniony dostęp do usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych (44)
- j) Utrudniony dostęp do placówek medycznych (48)

- k) Utrudniony dostęp do placówek kulturalnych (12)
- l) Inne: 0

8. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?

Można wybrać kilka odpowiedzi.

- a) Pomoc materialna (37)
- b) Wykonywanie ciężkich prac domowych (54)
- c) Dostarczanie gotowych obiadów do miejsca zamieszkania (19)
- d) Prowadzenie aktywizacji społecznej osób starszych, w tym edukacyjnej kulturalnej, sportowej, turystycznej, rekreacyjnej (54)
- e) Usługi opiekuńczo – pielęgnacyjne (72)
- f) Doradztwo i załatwianie spraw urzędowych (64)
- g) Wykonywanie wszystkich prac domowych (16)
- h) Wsparcie emocjonalne (66)
- i) Programy zdrowotne (33)
- j) Pobyt seniora w domu dziennego pobytu (8-godzinny pobyt od poniedziałku do piątku w placówce zapewniającej posiłki, zajęcia, rehabilitację ruchową, opiekę pielęgniarstwa, miejsce do wypoczynku, towarzystwo innych seniorów) (70)
- k) Możliwość uczestnictwa w klubie seniora (46)
- l) Uczestnictwo w zajęciach edukacyjnych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych (31)
- m) Inne: 0

OPIEKA ZDROWOTNA

9. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- a) Długie oczekiwania w kolejce (53)
- b) Długi okres oczekiwania na usługi medyczne (odległe terminy wizyt) (87)
- c) Krótkie godziny przyjęć (39)
- d) Mała liczba lekarzy specjalistów (129)
- e) Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych (70)
- f) Inne: Teleporady x2; Kompetencja lekarzy; Mało lekarzy pracujących w przychodni.

EDUKACJA

10. Jak ocenia Pan/i infrastrukturę edukacyjną w gminie?

a) bardzo dobrze (18)   b) dobrze (82)   c) ani dobrze, ani źle (37)   d) źle (4)

11. Czy ilość żłobków/przedszkoli/szkół w gminie jest wystarczająca?

a) tak (43)   b) nie (60)   c) nie wiem (38)

12. Czy oferta edukacyjna jest przystosowana do osób niepełnosprawnych?

a) tak (24)   b) nie (33)   c) nie wiem (84)

13. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

a) Niedostateczny dostęp do placówek wychowania przedszkolnego (62)

b) Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki (81)

c) Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne (71)

d) Brak żłobków (71)

e) Brak stołówek szkolnych (15)

f) Niedostateczna oferta zajęć pozalekcyjnych (70)

g) Inne: Brak środków na podejmowanie działań, również tych wynikających z rozporządzeń; Zbyt mało sal lekcyjnych w szkole podstawowej w Rudziczce; Brak klas, dwuzmianowość lekcji; Niska kompetencja wielu nauczycieli, którzy nie powinni uczyć dzieci; Za dużo wymagań i za bardzo wymagająca podstawa programowa; brak szkół oraz wsparcia dla uczniów z orzeczeniami, problemami edukacyjnymi oraz zdrowotnymi; Ograniczony dostęp do boisk i placów zabaw. Zamknięte place dla dzieci; Brak żłobków, przemoc rówieśników, zbyt liczne klasy- powyżej 25.

SPORT I KULTURA

14. Czy na terenie gminy jest wystarczająca liczba obiektów rekreacyjnych i sportowych?

a) tak (79)   b) nie (42)   c) nie wiem (20)

15. Czy w gminie organizowane są imprezy/wydarzenia o charakterze kulturalnym?

a) tak (117)   b) nie (11)   c) nie wiem (13)

16. Czy w gminie jest wystarczająca liczba obiektów obsługujących imprezy/wydarzenia kulturalne?

a) tak (88)   b) nie (29)   c) nie wiem (24)

17. Czy organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, itp.) angażują się społecznie, np. udzielając pomocy potrzebującym lub organizując wydarzenia sportowe i kulturalne?

a) tak (46)

b) nie (16)

c) nie wiem (79)

18. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

a) Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową (45)

b) Niewykorzystany potencjał wiejskich świetlic - brak systematycznych działań (62)

c) Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu (40)

d) Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży (98)

e) Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych (63)

f) Brak oferty zajęć sportowych dla osób dorosłych (84)

g) Inne: brak basenu; covid; brak wykorzystania potencjału miejsc w gminie.

Za najważniejsze problemy społeczne dotyczące Gminy Gmina Suszec mieszkańcy uznali:

- wśród osób niepełnosprawnych:
  1. Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. do rehabilitacji) – 61,7%;
  2. Brak zorganizowanych form spędzania czasu – 50,4%;
  3. Brak oferty zajęć kulturalnych, edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych – 44%.
- wśród dzieci i młodzieży:
  1. Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego – 60,3%;
  2. Brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży – 47,5%;
  3. Brak pozytywnych wzorców i autorytetów – 43,5%.
- wśród rodzin:
  1. Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych – 55,3%;
  2. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza – 53,9%;
  3. Nieporadność życiowa – 50,4%.

Główne przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych według ankietowanych to:

1. Niski poziom umiejętności wychowawczych – 74,5%;
  2. Uzależnienia – 56,7%;
  3. Niskie dochody – 46,1%.
- wśród osób starszych:
    1. Izolacja społeczna (samotność) – 67,4%;

2. Choroby – 57,4%;
3. Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu – 39,7%.

26,9% ankietowanych uznało, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) w gminie jest wystarczająca (wskazania tak i raczej tak), 41,2% osób badanych uważa, że oferta pomocy jest niewystarczająca (wskazania nie i raczej nie), 31,9% wskazało na odpowiedź „trudno powiedzieć”. Respondenci wskazywali również na potrzeby osób starszych w środowisku lokalnym. Najczęściej wymieniano:

1. Usługi opiekuńcze – pielęgnacyjne – 51,1%;
  2. Pobyt seniora w domu dziennego pobytu (8-godzinny pobyt od poniedziałku do piątku w placówce zapewniającej posiłki, zajęcia, rehabilitację ruchową, opiekę pielęgniarstwa, miejsce do wypoczynku, towarzystwo innych seniorów) – 49,6%;
  3. Wsparcie emocjonalne – 46,8%.
- w obszarze opieki zdrowotnej:
    1. Mała liczba lekarzy specjalistów – 91,5%;
    2. Długi okres oczekiwania na usługi medyczne – 61,7%;
    3. Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych – 49,6%.
  - w obszarze edukacji:

58,2% badanych oceniło dobrze, a 12,8% bardzo dobrze infrastrukturę edukacyjną w gminie. 30,5% odpowiedziało, że ilość żłobków/przedszkoli/szkół jest wystarczająca, natomiast 42,6% uznało ilość placówek za niewystarczającą. Według 17% ankietowanych oferta edukacyjna jest przystosowana do osób niepełnosprawnych, natomiast 23,4% uważa, że oferta jest niedostosowana, 59,6% ankietowanych nie posiadało wiedzy na ten temat. Za najważniejsze problemy społeczne w obszarze edukacji ankietowani mieszkańcy uznali:

    1. Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki – 57,4%;
    2. Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne – 50,4%;
    3. Brak żłobków – 50,4%.
  - w obszarze sportu i kultury:

Liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy jest wystarczająca według 56% respondentów, a 29,8% uważa, że jest niewystarczająca. 83% ankietowanych potwierdza, że w gminie są organizowane imprezy/wydarzenia o

charakterze kulturalnym, 11% badanych uważa, że nie są organizowane tego typu imprezy. Jednocześnie 62,4% badanych uznało, że liczba obiektów obsługujących imprezy/wydarzenia jest wystarczająca, a 20,6% osób uważa, że jest niewystarczająca. Jeśli chodzi o działalność organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, fundacje) angażujących się społecznie, 32,6% ankietowanych potwierdziło działalność organizacji pozarządowych, 56% respondentów nie posiadało wiedzy w tym zakresie. Główne problemy wskazane przez mieszkańców w ankiecie to:

1. Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży – 69,5%;
2. Brak oferty zajęć sportowych dla osób dorosłych – 59,6%;
3. Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych – 44,7%;

Kolejną częścią ankiety były wymienione poniżej zadania, służące rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o ocenę używając skali od 1 do 10, na ile ważne są poszczególne zadania przez wpisanie jednej cyfry ze skali w kolumnie po prawej stronie za każdym zdaniem. Po uśrednieniu wyników, oceny respondentów przedstawiają się następująco:

1.	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	7,60
2.	Pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych	7,18
3.	Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	7,12
4.	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	7,04
5.	Pozyskiwanie środków unijnych na kwestie społeczne	6,99
6.	Szersza oferta pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	6,98
7.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	6,81
8.	Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	6,70
9.	Utworzenie Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych lub Klubu Seniora	6,67
10.	Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	6,62
11.	Wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne	6,57
12.	Poszerzenie oferty o oddział żłobkowy	6,49
13.	Utworzenie punktu pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych	6,38

14.	Założenie grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych	6,35
15.	Zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę	6,08
16.	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej	6,04
17.	Organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy	5,89
18.	Edukacja rodzin	5,84
19.	Założenie wolontariatu	5,73
20.	Wydłużenie czasu pracy przedszkoli	5,72
21.	Działania na rzecz aktywizacji społeczności gminy / wsi	5,67
22.	Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	5,62
23.	Mieszkania chronione, lokale socjalne	5,48
24.	Zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych	5,38
25.	Utworzenie punktu informacyjnego w gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla osób bezrobotnych	5,09
26.	Organizacja miejsc zakwaterowania dla sprawców przemocy	5,00
27.	Zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie placówek oświatowych	4,89

Powyższa tabela ilustruje, jak wysoki priorytet przyznali ankietowani konkretnym zadaniom, mającym na celu rozwiązanie różnych problemów społecznych (skala od 1 do 10, ocena średnia grupy). Najwyższe oceny uzyskały:

- 1) Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów – 7,60;
- 2) Pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych – 7,18;
- 3) Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach – 7,12.

Za zadania o najniższym priorytecie zostały uznane:

- 1) Zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie placówek oświatowych – 4,89;
- 2) Organizacja miejsc zakwaterowania dla sprawców przemocy – 5,00;
- 3) Utworzenie punktu informacyjnego w gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla osób bezrobotnych – 5,09.

Jeśli według Pana/Pani pominęliśmy w ankiecie jakiś ważny problem, to proszę go opisać w tym miejscu (poniżej przedstawione są problemy, wskazane przez ankietowanych):

- Komunikacja w kierunku Żor i Pszczyny dla młodzieży dojeżdżającej do szkół.
- Wolontariat wśród młodzieży uruchomić.
- Jak dla mnie największym problemem jest sposób wykorzystania świadczeń, niezgodnie z ich przeznaczeniem. Pomoc dociera do wszystkich, a nie do potrzebujących co jest dla mnie chorym wymysłem. Oczywiście wiem, że to nie jest sprawa samorządów, ale moja ocena jest ogólna związana z całą sytuacją osób na „skraju społeczeństwa”. Sam chciałbym uczestniczyć w akcjach wolontariuszy jednak w naszej gminie nie widzę takich aktywności, żadnych zorganizowanych grup albo jest za mało informacji na ich temat aby spróbować ich znaleźć i pomóc.
- Dla mnie bezpieczeństwo to również bezpieczne warunki drogi do szkoły przez dzieci. W niektórych miejscowościach droga do szkoły nie ma chodnika.
- Większe zaangażowanie dzielnicowego.
- Plac zabaw dla dzieci - gęściej umiejscowione by spacerkiem było blisko max do 1 km.
- Edukacja ekologiczna - wpływ zanieczyszczenia powietrza na życie i zdrowie, palenie śmieci w piecach.
- Bezpieczeństwo mieszkańców na ulicach wiejskich.
- By zwiększyć bezpieczeństwo rodzin należy zachęcać rodziny do montażu czujnika czadu, gazu. Ograniczyć dostęp dzieci do korzystania z urządzeń multimedialnych.
- Oferta różnych zajęć sportowych dla dorosłych.
- Budowa nowego przedszkola.
- Większe dofinansowania placówek sportowo-kulturalnych.

Jeśli według Pana/Pani warto podjąć inne zadania, inicjatywy na rzecz integracji społecznej mieszkańców, które nie zostały wcześniej wymienione w ankiecie, to proszę wymienić poniżej:

- Chciałbym aby działały instytucje wolontariatu które pomagałyby spełniać czasem bardzo podstawowe marzenia osób potrzebujących - głównie samotnych i starszych.
- Wydarzenia sportowe, zajęcia sportowe dla amatorów. Zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży - poszerzenie oferty.
- Więcej spotkań dla seniorów.

- Patrole policyjne.
- Festyny, dni ulicy.
- Kawiarenka, cukiernia, klub młodzieżowy, miejsce w którym można kulturalnie i bezpiecznie spędzić czas.

6.3 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dobre położenie geograficzne, - korzystne warunki przyrodnicze, - kultywowanie tradycji, - tradycyjna wielopokoleniowa rodzina, - niskie bezrobocie, - niski poziom przestępczości. <p>edukacja, kultura, sport:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom szkolnictwa, - dobra infrastruktura edukacyjna, - istnienie placówek kulturalnych, - doświadczenie mieszkańców w organizacji imprez lokalnych i gminnych - cykliczne wydarzenia kulturalne, - dobrze rozwinięta baza sportowa, - działalność klubów sportowych. <p>pomoc społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - profesjonalna kadra, - dobre rozpoznanie potrzeb środowiska lokalnego, - wysoka jakość usług, - spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS, - stałe poszukiwanie nowych form pomocy dla klientów, poprzez działania w projektach. <p>organizacje społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność organizacji pozarządowych, - wdrożone standardy współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca infrastruktura społeczna, - problemy z dostępem do lekarzy specjalistów, - degradacja środowiska – szkody górnicze - rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego, starzenie się społeczności lokalnej, - emigracja zarobkowa ludzi młodych - bariery architektoniczne utrudniające funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami. <p>edukacja, kultura, sport:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczone środki finansowe, - niska frekwencja podczas uczestnictwa w imprezach, - ograniczona oferta dla starszej aktywnej młodzieży, - niewystarczająca ilość atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego, - niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rodziców. <p>pomoc społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczeństwa i pojawiające się problemy związane z koniecznością zapewnienia wsparcia seniorom, nowe zadania, - narastające postawy roszczeniowe wobec gminy lub GOPS. <p>organizacje społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niski poziom aktywności mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza ludzi młodych, - niewystarczająca infrastruktura społeczna.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, - rozwój społeczeństwa obywatelskiego, - wzrost jakości usług edukacyjnych, - wsparcie socjalne osób starszych, - programy zdrowotne dla seniorów pozwalające na utrzymanie sprawności intelektualnej i fizycznej, - rozwój nowoczesnych technologii, łatwość dostępu do informacji i usprawnienie kontaktów - wzmożony ruch turystyczny i rozwój agroturystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> - słaba komunikacja wewnątrz gminy i z otoczeniem, - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, - brak zabezpieczenia społecznego na wypadek choroby, starości, - wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw, - ubożenie społeczeństwa, - starzenie się społeczeństwa, - niska świadomość ekologiczna, - rosnąca liczba osób niepełnosprawnych, - postępująca degradacja walorów krajobrazowych i przyrodniczych w skutek zanieczyszczenia środowiska - obniżanie wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej oraz wysoki poziom przyzwolenia społecznego do picia w środowisku rodzinnym i rówieśniczym.

IV PLANOWANIE DZIAŁAŃ

1. Misja i wizja Gminy Suszec

Misja

Gmina Suszec – silne rodziny, aktywni seniorzy, integralny rozwój człowieka.

Wizja rozwoju społecznego Gminy Suszec:

Gmina Suszec dążąc do poprawy jakości życia swoich mieszkańców, przeciwdziała marginalizacji społecznej oraz eliminuje negatywne zjawiska, staje się społecznością wrażliwą, potrafiącą zaspokoić potrzeby społeczności lokalnej.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Suszec jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek patologii społecznych w gminie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo

szeroki. Wizja rozwoju Gminy zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: sportu, rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Analiza szerokiego spektrum programów rozwoju, których wdrażanie będzie w perspektywie co najmniej najbliższych 6 lat oddziaływać na sytuację w Gminie Suszec, pozwala prognozować, że w tym okresie, pomoc społeczna stanowić będzie fundamentalny element w polityce zarówno państwa polskiego, jak i samorządu lokalnego. Będzie to efekt między innymi wprowadzenia w życie programu „Europa 2020”, w którym wiele uwagi poświęcono poprawie sytuacji w sferze społecznej.

Gmina Suszec, podobnie jak inne samorządy w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w Gminie warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa, migracji – zwłaszcza ludzi młodych, napływu imigrantów, niekorzystnych zmian w obszarze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych, oraz innych nieznanych jeszcze dzisiaj zagrożeń.

Mając na względzie oddziaływania i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Gminie Suszec musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie Gminy będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym społeczności lokalnej. Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej w Gminie Suszec oraz skalę i znaczenie społeczne ujawniających problemów określono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, które uwzględniają zagrożenia i problemy wynikające z sytuacji zewnętrznej, ale przede wszystkim biorą pod uwagę uwarunkowania lokalne.

Uwzględniając dostępne opracowania analityczne, wyniki ankiet, oraz przeprowadzoną diagnozę lokalnej sytuacji w sferze społecznej sformułowano prognozę przewidywanego rozwoju sytuacji w sferze społecznej.

W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

- **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem, bezdomnością i uzależnieniami.**

prognozuje się:

- potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy, postępującą dezaktualizację kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo;
- dalsze rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- utrzymywanie się niedoboru pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, rozproszenie i niewystarczający poziom integracji działań pomocowych świadczonych osobom dotkniętym przemocą, utrzymywanie się niewystarczającego poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom, utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;

- **Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**

prognozuje się:

- zwiększoną dzietność rodzin spowodowaną programem Rodzina 500+;
- zwiększającą się liczbę rodzin niepełnych, wymagających wsparcia alimentacyjnego;
- niewystarczający w stosunku do narastających potrzeb poziom funkcjonowania systemu pieczy zastępczej;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie nieodpłatnych usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe w stosunku do rodzin;
- występowanie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci;
- działania profilaktyczne dotyczące skutków obniżania inicjacji seksualnej oraz spożywania alkoholu.

- **Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania.**

prognozuje się:

- niewystarczającą jakość życia osób z niepełnosprawnością, występowanie sytuacji niepełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, występowanie stanu niewystarczającej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością;

- występowanie istotnego odsetka osób bezrobotnych, dla których niepełnosprawność jest dodatkowym ograniczeniem w dostępie do zatrudnienia;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin;
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych;
- pogłębiające się ubóstwo osób starszych;
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób starszych, zwłaszcza samotnie gospodarujących.

- **Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych.**

prognozuje się:

- utrzymywanie się zapotrzebowania na nowe lub unowocześnione usługi świadczone przez przygotowane do tego podmioty sektora pozarządowego osobom oraz rodzinom;
- występowanie potrzeb wymagających rozwiązań innowacyjnych dla obszaru polityki społecznej;
- tworzenie szerokich partnerstw lokalnych w celu rozwiązywania problemów społecznych;
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców;
- utrzymywanie się rozproszenia inicjatyw i działań prowadzonych przez instytucje publiczne i prywatne.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań czyli strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki różnorodnych zagrożeń wynikających zarówno z uwarunkowań zewnętrznych, naturalnych zjawisk biologicznych (np. niepełnosprawności), problemów cywilizacyjnych, jak i niedoskonałości lokalnego systemu polityki społecznej. Proponowana strategia będzie obejmować osiągnięcie celów nastawionych na eliminację zagrożeń oraz poprawę sytuacji, która w czasie opracowywania Strategii została zidentyfikowana jako niekorzystna.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Suszec, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikację rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców

do udziału w rozwiązywaniu problemów dotyczących społeczności lokalną. Wdrożenie strategii spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz poprawę warunków ich życia,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych,
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców do DPS,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3. Cele i harmonogram realizacji

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Suszec połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

- 1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem, bezdomnością i uzależnieniami.**
- 2. Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**
- 3. Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania.**
- 4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych.**

Następnie w ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne i kierunki działań.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Partnerzy	Budżet	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem, bezdolnością i uzależnieniami	Podejmowanie działań służących ograniczeniu skali długotrwałego bezrobocia i ubóstwa	Tworzenie i realizacja partnerskich programów przeciwdziałania ubóstwu i długotrwałemu bezrobociu.	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Integracja i intensyfikacja działań z zakresu pomocy społecznej i instytucji rynku pracy służących aktywizacji beneficjentów pomocy społecznej, np. prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych.	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych.	GOPS, PUP, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Usługi doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego, spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne.	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x

		Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych.	JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne			x	x	x	x
Rozwijanie gminnego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności		Systematyczne monitorowanie problemu bezdomności i zabezpieczanie pomocy doraźnej osobom bezdomnym.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
Rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień		Rozwijanie systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnienia oraz dotkniętych przemocą poprzez kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Podjęcie działań w zakresie edukacji i promowania zdrowego – trzeźwego stylu życia. Promocja życia bez alkoholu, narkotyków i innych substancji uzależniających.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, GOS, KS, GOK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x

		Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, GOK, KS, GOS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	GOPS, JST, GKRPA, ZI, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Podjęmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych.	GOPS, NGO, JST,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń).	GOPS, NGO, Oświata,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji	GOPS, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x

		opiekuńczo-wychowawczych								
		Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania. Organizacja zajęć z wczesnego wspomaganie rozwoju.	NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobka.	NGO, Oświata, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży		Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna itp.) dzieciom z rodzin ubogich.	GOPS, NGO, Oświata, JST,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.	GOPS, NGO, Oświata, JST, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów, olimpiad	NGO, Oświata	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Rozwijanie bazy edukacyjnej, służącej realizowaniu zainteresowań oraz	Oświata, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x

		zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.									
Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację	Organizacja zawodów sportowych	Oświata, JST, NGO, KS, GOS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x		
	Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych	Oświata, JST, NGO, KS, GOS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x		
	Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych	Oświata, JST, NGO, KS, GOS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x		
	Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy	Oświata, JST, NGO, KS, GOS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x		
	Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia	Oświata, JST, NGO, KS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x		
Zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przezwyciężaniu trudności	Realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców wykazujących braki w tym zakresie.	GOPS, NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x		
	Intensyfikacja pracy socjalnej.	GOPS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x		
	Podjęmowanie działań zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	GOPS, NGO, Policja	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x		

		Wykorzystanie instytucji asystentów rodziny do pracy nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania rodziny.	GOPS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Rozwijanie interdyscyplinarności w działaniach podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin.	GOPS, NGO, Oświata, JST, GKRPA, Policja	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Organizacja konkursów o tematyce kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy	NGO, Oświata, JST, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Rozwijanie wśród mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (Warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne), kół zainteresowań.	NGO, Oświata, JST, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Organizacja konkursów o tematyce regionalnej, prezentacja twórców ludowych.	NGO, Oświata, JST, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne			x	x	x	x

Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania	Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych	Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	
		Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy i miejsc w domach pomocy społecznej.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	
		Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych lub Klubu Seniora.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne							x
		Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i szerzenie potrzeby zwiększenia opieki geriatrycznej.	GOPS, JST, NGO Służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne						x	x
		Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych	GOPS, JST, NGO, oświata, GOK	Środki własne i zewnętrzne				x	x	x	
	Tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych	Opracowywanie i realizacja programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie wolnego czasu.	JST, NGO Służba zdrowia, GOK, GOS	Środki własne i zewnętrzne		x	x	x	x	x	
		Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych w	JST, NGO, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne				x	x	x	

		szczególności e-wykluczeniu.								
		Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów.	JST, NGO,GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne			X	X	X	X
Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową		Wspieranie działalności klubu seniora.	JST, NGO,GOK	Środki własne i zewnętrzne				X	X	X
		Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych.	JST, NGO,GOS, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X
		Opracowywanie i realizacja programów promujących integrację międzypokoleniową.	GOPS, JST, NGO,GOK, GBP, GOS	Środki własne i zewnętrzne				X	X	X
Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych		Budowanie pozytywnego wizerunku starości.	GOPS, JST, NGO,GOK,GBP, GOS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X
		Promowanie uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych	GOPS, JST, NGO,GOK	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X
Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia		Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.	GOPS, NGO, oświata, służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X
		Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych, zdrowotnych przeciwdziałających niepełnosprawności.	GOPS, NGO, służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X

	Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji	Organizacja rehabilitacji	służba zdrowia, NGO,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Wspieranie funkcjonowania i tworzenia środowiskowych form pomocy osobom niepełnosprawnym.	GOPS, JST, NGO, PCPR, służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
	Integracja ze środowiskiem osób niepełnosprawnych	Wspieranie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i zatrudnianie osób niepełnosprawnych.	PUP, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Umożliwienie osobom niepełnosprawnym aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.	GOPS, JST, NGO, KS, GOK, GBP, GOS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia integracyjnego i specjalnego.	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x
		Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom	JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x

		niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym.									
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych	Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych	Wsparcie organizacji pozarządowych w tym doradztwo prawne, finansowe i lokalowe oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe	NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne		x	x	x	x	x	x
		Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.	GOPS, JST	Środki własne i zewnętrzne				x	x	x	x
		Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne			x	x	x	x	x
		Popularyzacja interdyscyplinarnego modelu pracy.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x
		Umożliwianie pracownikom instytucji pomocy społecznej możliwości podnoszenia kwalifikacji i superwizji.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x

Odpowiedzialne za realizację powyższych celów i zadań są wszystkie instytucje i organizacje działające w Gminie Suszec w obszarze polityki społecznej.

4. Ramy finansowe strategii

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Suszec,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne środki.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Suszec przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019 opracowaną na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2018 i 2019 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w gminie.

W prognozie na lata 2021-2026 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych własnych GOPS w Suszcu i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej
1	2021	21 296 832,00 zł
2	2022	21 829 252,80 zł
3	2023	22 374 983,30 zł
4	2024	22 934 357,90 zł
5	2025	23 507 716,80 zł
6	2026	24 095 409,75 zł

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Suszec przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną, kultury fizycznej i sportu oraz wsparcie działalności organizacji pozarządowych w latach 2018-2019 opracowaną na podstawie oceny

wydatków za rok 2018 i 2019 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki edukacyjnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki kulturalnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych	Prognoza wydatków finansowych w zakresie kultury fizycznej i sportu
1	2021	26 906 933,28 zł	1 745 224,38 zł	670 134,85 zł	1 417 093,00 zł
2	2022	27 579 606,61 zł	1 788 854,99 zł	686 888,22 zł	1 452 520,32 zł
3	2023	28 269 096,78 zł	1 833 576,36 zł	704 060,43 zł	1 488 833,32 zł
4	2024	28 975 824,20 zł	1 879 415,77 zł	721 661,94 zł	1 526 054,15 zł
5	2025	28 700 219,80 zł	1 926 401,17 zł	739 703,49 zł	1 564 205,50 zł
6	2026	30 442 725,30 zł	1 974 561,20 zł	758 196,07 zł	1 603 310,64 zł

5. Programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec na lata 2021–2026 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Program współpracy Gminy Suszec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Suszec.

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

1. System monitorowania strategii.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych kierunków działań oraz celów operacyjnych i strategicznych. Zarządzanie realizacją strategii należy do GOPS w Suszcu. Monitoring prowadzony będzie przez zespół oceniający powołany zarządzeniem Wójta Gminy Suszec, a w jego skład wejdą m.in. przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współpracujących w jej realizacji. Poziom osiągnięcia każdego celu operacyjnego, poszczególnych zadań i projektów będą mierzone raz na trzy lata poczynając od 2023 roku.

Istotny element systemu monitorowania stanowić będzie sporządzanie sprawozdania z planu realizacyjnego wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nierozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia.

Wskaźnikami oceny monitorowania celów strategicznych i szczegółowych Strategii będą przykładowo:

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki
Podejmowanie działań służących ograniczeniu skali długotrwałego bezrobocia i ubóstwa	Tworzenie i realizacja partnerskich programów przeciwdziałania ubóstwu i długotrwałemu bezrobociu.	- liczba programów dot. przeciwdziałania ubóstwu i bezrobociu - liczba osób uczestniczących w ww. programach
	Integracja i intensyfikacja działań z zakresu pomocy społecznej i instytucji rynku pracy służących aktywizacji beneficjentów pomocy społecznej, np. prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych.	- liczba zaktywizowanych beneficjentów pomocy społecznej - liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, interwencyjnych, - liczba zorganizowanych staży zawodowych
	Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych.	liczba szkoleń

	Usługi doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego, spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne.	- liczba godzin poradnictwa zawodowego - liczba przeprowadzonych warsztatów grupowych
	Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych.	- liczba utworzonych PES, w tym spółdzielni socjalnych
Rozwijanie gminnego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności	Systematyczne monitorowanie problemu bezdomności i zabezpieczanie pomocy doraźnej osobom bezdomnym.	- liczba osób bezdomnych na terenie gminy - liczba osób bezdomnych, którym udzielono pomocy doraźnej
	Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej.	- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie, pomoc socjalną, psychologiczną - liczba osób bezdomnych, które uczestniczyły w reintegracji społecznej i zawodowej
Rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień	Rozwijanie systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnienia oraz dotkniętych przemocą poprzez kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.	- liczba podjętych działań przez ZI i grupy robocze, GKRPA - liczba osób objętych pomocą
	Podjęcie działań w zakresie edukacji i promowania zdrowego – trzeźwego stylu życia. Promocja życia bez alkoholu, narkotyków i innych substancji uzależniających.	- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań edukacyjnych - liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych
	Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	- liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych - liczba uczestników biorących udział w działaniach edukacyjnych
	Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	- liczba utworzonych grup wsparcia
	Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy	- liczba udzielonych porad - liczba osób, które

	terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.	korzystały z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej
Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych.	- liczba rodzin objętych wsparciem
	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń).	- liczba warsztatów, szkoleń - liczba uczestników
	Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych	- liczba rodzin objętych wsparciem
	Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania. Organizacja zajęć z wczesnego wspomaganie rozwoju.	- liczba funkcjonujących grup, - liczba dzieci uczestniczących w spotkaniach grup socjoterapeutycznych
	Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobka.	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym - liczba dostępnych miejsc w przedszkolach - utworzenie żłobka
Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży	Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna itp.) dzieciom z rodzin ubogich.	- liczba dzieci z rodzin ubogich, które otrzymały wsparcie
	Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.	- liczba dzieci objętych pomocą psychologiczną - liczba godzin zajęć korekcyjno - kompensacyjnych
	Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów, olimpiad	- liczba godzin zajęć pozalekcyjnych - liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych
	Rozwijanie bazy edukacyjnej, służącej realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	- ilość i rodzaj przeprowadzonych modernizacji, zakupionych sprzętów i pomocy dydaktycznych
Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i	Organizacja zawodów sportowych.	- liczba zorganizowanych zawodów sportowych
	Prowadzenie treningów dla	- liczba osób biorących

rekreację	członków klubów sportowych	udział w treningach
	Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych	- liczba zorganizowanych wycieczek - liczba osób uczestniczących w wycieczkach
	Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy	- liczba zorganizowanych zajęć sportowych - liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowych
	Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia	- liczba zorganizowanych kampanii promocyjnych
Zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przezwyciężaniu trudności	Realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców wykazujących braki w tym zakresie.	- liczba działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych - liczba rodziców biorących udział w ww. działaniach
	Intensyfikacja pracy socjalnej.	- liczba rodzin objętych pracą socjalną
	Podejmowanie działań zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, które powróciły do rodziny biologicznej
	Wykorzystanie instytucji asystentów rodziny do pracy nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania rodziny.	- liczba asystentów udzielających wsparcia - liczba osób/rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny
	Rozwijanie interdyscyplinarności w działaniach podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin.	- liczba podejmowanych działań
Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Organizacja konkursów o tematyce kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy.	- liczba zorganizowanych konkursów - liczba dzieci, młodzieży i dorosłych biorących udział w konkursach
	Rozwijanie wśród mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (Warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne), kół zainteresowań.	- liczba zorganizowanych warsztatów - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w poszczególnych warsztatach

	Organizacja konkursów o tematyce regionalnej, prezentacja twórców ludowych.	- liczba konkursów - liczba spotkań, prezentacji twórców ludowych
Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych	Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych.	- liczba świadczonych usług opiekuńczych - liczba beneficjentów usług opiekuńczych
	Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy i miejsc w domach pomocy społecznej.	- ilość osób wnioskujących o DPS, które otrzymały takie wsparcie
	Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych lub Klubu Seniora	- liczba osób starszych korzystających z usług
	Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i szerzenie potrzeby zwiększenia opieki geriatrycznej.	- liczba i rodzaj podjętej współpracy w zakresie zwiększenia opieki geriatrycznej
	Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych	- liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych
Tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych	Opracowywanie i realizacja programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie wolnego czasu.	- liczba programów - liczba osób uczestniczących w programie
	Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych w szczególności e-wykluczeniu.	- liczba programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych - liczba osób uczestniczących w programie
	Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów	- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia
Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową	Wspieranie działalności klubu seniora.	- rodzaj udzielonego wsparcia, - liczba osób uczestniczących w spotkaniach Klubów Seniora
	Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych.	- liczba działań promujących aktywność kulturalną, fizyczną i rekreacyjną osób starszych
	Opracowywanie i realizacja programów promujących integrację międzypokoleniową	- liczba opracowanych programów promujących integrację międzypokoleniową

Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych	Budowanie pozytywnego wizerunku starości.	- liczba przeprowadzonych kampanii dot. budowania pozytywnego wizerunku starości
	Promowanie uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych	- liczba akcji promocyjnych - liczba osób starszych w organizacjach pozarządowych
Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia	Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.	- liczba przeprowadzonych kampanii
	Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych, zdrowotnych przeciwdziałających niepełnosprawności.	- liczba programów - liczba osób uczestniczących w programie
Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji	Organizacja rehabilitacji	- liczba osób korzystających z rehabilitacji
	Wspieranie funkcjonowania i tworzenia środowiskowych form pomocy osobom niepełnosprawnym.	- liczba działań wspierających
Integracja ze środowiskiem osób niepełnosprawnych	Wspieranie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i zatrudnianie osób niepełnosprawnych.	- liczba działań wspierających
	Umożliwienie osobom niepełnosprawnym aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.	- liczba działań wspierających
	Organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych	- liczba zorganizowanych spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych
	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia integracyjnego i specjalnego.	- liczba osób niepełnosprawnych objętych kształceniem integracyjnym i specjalnym
	Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym.	- liczba zlikwidowanych barier

Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych	Wsparcie organizacji pozarządowych w tym doradztwo prawne, finansowe i lokalowe oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe	- liczba udzielonego wsparcia
	Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.	- liczba zleconych zadań
	Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi.	- liczba wspólnych działań
	Popularyzacja interdyscyplinarnego modelu pracy.	- liczba podejmowanych działań
	Umożliwianie pracownikom instytucji pomocy społecznej możliwości podnoszenia kwalifikacji i superwizji.	- liczba pracowników uczestniczących w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje

2. Ewaluacja strategii

Ewaluacja strategii będzie to systematyczna i obiektywna ocena zaplanowania, wdrożenia i rezultatów strategii. Celem ewaluacji GSRPS jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości.

Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

- osiągnięcie celów operacyjnych może być przedstawione poprzez produkty (np. dostarczenie określonej liczby szkoleń dla osób długotrwale bezrobotnych);
- realizacja celów szczegółowych/zadań może być przedstawiona poprzez rezultaty (np. osiągnięcia poprawy – w wyniku zrealizowanych szkoleń – w zakresie możliwości zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych);
- realizacja celów ogólnych/strategicznych może być przedstawiona poprzez wyniki oddziaływania strategii (np.: ograniczenia bezrobocia wśród osób wcześniej długotrwale bezrobotnych);

Ewaluacja ocenić będzie wszystkie elementy logiki interwencji strategii - zarówno dla poziomu działań, produktów, rezultatów i oddziaływań, jak i na poziomie wszystkich rodzajów celów danej interwencji.

Zasadniczym celem ewaluacji będzie stałe doskonalenie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub gospodarczych związanych bezpośrednio z realizacją danej strategii. Celem ewaluacji będzie przede wszystkim uzyskanie niezależnej opinii na temat rzeczywistych lub potencjalnych sukcesów strategii oraz czynników, które przyczyniły się do osiągnięcia danych rezultatów. Jednym z celów ewaluacji jest również wymiar edukacyjny, to analiza mechanizmów działania strategii, próba identyfikacji dobrych praktyk w zarządzaniu strategią i ich upowszechnienie czy też analiza popełnionych błędów celem ich uniknięcia w przyszłości.

Kryteria ewaluacji

Jednym z ważnych elementów etapu planowania ewaluacji będzie podjęcie decyzji w jaki sposób ma być dokonana ocena, jakie kryteria ewaluacji powinny być zastosowane do określonego badania. Główne kryteria ewaluacji:

- trafność
- efektywność
- skuteczność
- oddziaływanie/użyteczność
- trwałość.

Proces ewaluacji

Ewaluacja strategii jest procesem wieloetapowym, na który składa się: planowanie, projektowanie, realizacja, raportowanie, wykorzystanie wyników ewaluacji.

Planowanie ewaluacji GSRPS obejmie następujące etapy:

- określenie celu (lub celów): zdefiniowanie problemów oraz podstawowych kryteriów ewaluacji, dzięki czemu otrzymamy odpowiedź na pytanie: po co przeprowadzamy ewaluację;
- wyznaczenie czasu badania: etapu w cyklu realizacji strategii, który będzie podlegał ewaluacji i wstępnego harmonogramu ewaluacji (rozpoczęcia, zakończenia, terminu dostarczenia raportu z ewaluacji);

- wskazanie zakresu: przedmiotowego (strategii poddanej ewaluacji lub innych obszarów interwencji czy zagadnień horyzontalnych); czasowego; terytorialnego oraz określenie zasobów potrzebnych do realizacji badania;
- wybór odbiorców: w zależności od sprecyzowania grup docelowych strategicznych i innych zainteresowanych stron;
- identyfikacja dostępnych danych wyjściowych, czyli dokumentów programowych, raportów z monitoringu strategii, danych statystycznych, wyników wcześniejszych ewaluacji.

Załączniki

Ankieta - Wypracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Programu Przeciwdziałania Przemocy

Szanowni Mieszkańcy Gminy Suszec

Urząd Gminy przystąpił do wypracowania **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych** oraz **Programu Przeciwdziałania Przemocy**. Strategia i program sprecyzują i zweryfikują najważniejsze problemy społeczne w naszej gminie, a także określą sposoby ich rozwiązywania. Aby trafnie określić cele i zadania do realizacji potrzebna jest współpraca całej społeczności gminy. Prosimy o poważne potraktowanie ankiety i przemyślane odpowiedzi na zawarte w niej pytania. **Uwaga! Ankieta jest anonimowa!**

Metryczka (proszę wstawić X przy wybranej odpowiedzi):

Płeć: Kobieta Mężczyzna

Wiek: 13 – 16 17 – 25 26 – 59 60 i więcej

Zawód: uczeń rolnik przedsiębiorca pracownik umysłowy pracownik fizyczny emeryt/rencista bezrobotny inny (jaki?) .....

Wykształcenie:

podstawowe zawodowe średnie policealne wyższe

1. Jak ocenia Pan/i istotność wymienionych problemów społecznych w swoim miejscu zamieszkania? Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z zagadnień.

Problemy społeczne	Bardzo poważny	Poważny	Umiarkowany	Znikomy	Nie występuje
Bezrobocie					
Ubóstwo					
Alkoholizm					
Narkomania					
Problemy mieszkaniowe					
Zanieczyszczenie środowiska					
Przestępczość					
Starzenie się społeczeństwa					
Przemoc w rodzinie					

Niepełnosprawność					
Bezdomność					

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

2. Jakie problemy społeczne osób niepełnosprawnych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- Brak akceptacji w środowisku
- Izolacja rodzinna (odrzućenie)
- Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. do rehabilitacji)
- Brak oferty zajęć kulturalnych, edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych
- Brak zorganizowanych form spędzania czasu
- Ubóstwo i bieda
- Bezrobocie
- Utrudniony dostęp do usług opiekuńczo-pielęgniacyjnych
- Utrudniony dostęp do budynków użyteczności publicznej
- Inne (jakie?) .....

DZIECI I MŁODZIEŻ

3. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- Przemoc ze strony rodziców
- Przemoc rówieśnicza
- Zaniedbania wychowawcze
- Zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena)
- Używanie alkoholu
- Palenie papierosów
- Zażywanie narkotyków, dopalaczy
- Chuligaństwo i przestępczość
- Brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży,
- Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu
- Ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
- Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego
- Inne (jakie?) .....

RODZINY

4. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- Nieporadność życiowa
- Ubóstwo
- Bezrobocie
- Alkoholizm
- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza
- Niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno - prawnego

- Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami
- Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych
- Inne (jakie?) .....

5. Jakie Pana/i zdaniem są przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych?
Można wybrać kilka odpowiedzi.

- Ubóstwo
- Niski poziom umiejętności wychowawczych
- Uzależnienia
- Przemoc w rodzinie
- Wielodzietność
- Niepełnosprawność/długotrwała choroba
- Niskie dochody
- Niepełna rodzina
- Inne, jakie?.....

SENIORZY

6. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w gminie?

- a) tak   b) raczej tak   c) raczej nie   d) nie   e) trudno powiedzieć

7. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- Izolacja społeczna (samotność)
- Izolacja rodzinna (odrzućenie)
- Niepełnosprawność
- Choroby
- Niezdolność do samoobsługi
- Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu
- Ubóstwo i bieda
- Brak akceptacji w środowisku
- Utrudniony dostęp do usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych
- Utrudniony dostęp do placówek medycznych
- Utrudniony dostęp do placówek kulturalnych
- Inne (jakie?) .....

8. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?
Można wybrać kilka odpowiedzi.

- Pomoc materialna
- Wykonywanie ciężkich prac domowych
- Dostarczanie gotowych obiadów do miejsca zamieszkania
- Prowadzenie aktywizacji społecznej osób starszych, w tym edukacyjnej kulturalnej, sportowej, turystycznej, rekreacyjnej
- Usługi opiekuńczo - pielęgnacyjne
- Doradztwo i załatwianie spraw urzędowych
- Wykonywanie wszystkich prac domowych
- Wsparcie emocjonalne

- Programy zdrowotne
- Pobyt seniora w domu dziennego pobytu (8-godzinny pobyt od poniedziałku do piątku w placówce zapewniającej posiłki, zajęcia, rehabilitację ruchową, opiekę pielęgniarską, miejsce do wypoczynku, towarzystwo innych seniorów)
- Możliwość uczestnictwa w klubie seniora
- Uczestnictwo w zajęciach edukacyjnych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych
- Inne, jakie?.....

OPIEKA ZDROWOTNA

9. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- Długie oczekiwania w kolejce
- Długi okres oczekiwania na usługi medyczne (odległe terminy wizyt)
- Krótkie godziny przyjęć
- Mała liczba lekarzy specjalistów
- Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych
- Inne (jakie?) .....

EDUKACJA

10. Jak ocenia Pan/i infrastrukturę edukacyjną w gminie?

- a) bardzo dobrze   b) dobrze   c) ani dobrze, ani źle   d) źle

11. Czy ilość żłobków/przedszkoli/szkół w gminie jest wystarczająca?

- a) tak   b) nie   c) nie wiem

12. Czy oferta edukacyjna jest przystosowana do osób niepełnosprawnych?

- a) tak   b) nie   c) nie wiem

13. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- Niedostateczny dostęp do placówek wychowania przedszkolnego
- Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
- Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
- Brak żłobków
- Brak stołówek szkolnych
- Niedostateczna oferta zajęć pozalekcyjnych
- Inne (jakie?) .....

SPORT I KULTURA

14. Czy na terenie gminy jest wystarczająca liczba obiektów rekreacyjnych i sportowych?

- a) tak   b) nie   c) nie wiem

15. Czy w gminie organizowane są imprezy/wydarzenia o charakterze kulturalnym?

- a) tak   b) nie   c) nie wiem

16. Czy w gminie jest wystarczająca liczba obiektów obsługujących imprezy/wydarzenia kulturalne?

a) tak

b) nie

c) nie wiem

17. Czy organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, itp.) angażują się społecznie, np. udzielając pomocy potrzebującym lub organizując wydarzenia sportowe i kulturalne?

a) tak

b) nie

c) nie wiem

18. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy? *prosimy o zaznaczenie (X) 3 wybranych odpowiedzi*

- Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
- Niewykorzystany potencjał wiejskich świetlic - brak systematycznych działań
- Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu
- Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
- Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych
- Brak oferty zajęć sportowych dla osób dorosłych
- Inne (jakie?) .....

PRZEMOC

19. Czy w naszej gminie występuje zjawisko przemocy domowej?

TAK

NIE

20. Które z zachowań zaliczyłby Pan/Pani, jako mające znamiona przemocy? (*można zaznaczyć kilka odpowiedzi*)

- groźby
- popychanie
- bicie
- stała krytyka
- ograniczanie środków na życie
- zabieranie pieniędzy
- krzyki, przekleństwa
- wyśmiewanie, poniżanie
- „ciche dni” (miesiące)
- zmuszanie do kontaktów seksualnych
- odbieranie ulubionych rzeczy
- kopanie
- kradzież
- plotkowanie
- wypisywanie złych rzeczy w Internecie: na Facebooku, na innych portalach społecznościowych
- zamieszczanie bez zgody zdjęć w Internecie
- składanie seksualnych propozycji
- inne, jakie?.....

21. Czy był Pan/Pani ofiarą przemocy?

TAK

NIE

22. Czy zna Pan /Pani w naszej gminie rodzinę, w której stosowana jest przemoc domowa?

TAK

NIE

23. Czy był Pan/Pani świadkiem przemocy domowej?

TAK

NIE

23a. Jeżeli Tak: to gdzie? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

w domu

w szkole

na podwórku

w autobusie

w innym miejscu (gdzie?).....

23b. Jeżeli TAK, to: Jakie Pan/Pani podjął działania? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

udzieliłem/am pomocy ofierze

powiadomiłem/am policję

zgłosiłem/am do Ośrodka Pomocy Społecznej

inne, jakie?.....

nie podjąłem żadnych działań

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ

24. Poniżej są wymienione zadania, służące rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy. Proszę używając skali od 1 do 10 ocenić, na ile ważne są poszczególne zadania przez wpisanie jednej z cyfr ze skali w kolumnie po prawej stronie za każdym zadaniem.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10
mało ważne bardzo ważne

1	Utworzenie punktu informacyjnego w gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla osób bezrobotnych	
2	Utworzenie punktu pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych	
3	Utworzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej	
4	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej	
5	Mieszkania chronione, lokale socjalne	
6	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	
7	Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	
8	Założenie grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych	
9	Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	
10	Organizacja miejsc zakwaterowania dla sprawców przemocy	
11	Założenie wolontariatu	
12	Organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy	
13	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	
14	Pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych	
15	Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	
16	Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	
17	Wydłużenie czasu pracy przedszkoli	
18	Poszerzenie oferty o oddział żłobkowy	
19	Zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie placówek oświatowych	

20	Edukacja rodzin	
21	Pozyskiwanie środków unijnych na kwestie społeczne	
22	Wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne	
23	Zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych	
24	Działania na rzecz aktywizacji społeczności gminy / wsi	
25	Zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę	
26	Szersza oferta pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	
27	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	

Jeśli według Pana/Pani pominęliśmy w ankiecie jakiś ważny problem, to proszę go opisać w tym miejscu:

.....

.....

Jeśli według Pana/Pani warto podjąć inne zadania, inicjatywy na rzecz integracji społecznej mieszkańców, które nie zostały wcześniej wymienione w ankiecie, to proszę wymienić poniżej

.....

..... **DZIĘKUJEMY!**

Wykaz skrótów

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GSRPS – Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KS – Klub sportowy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – ang. *Non-Governmental Organization* – organizacja pozarządowa

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

GOS – Gminny Ośrodek Sportu

OZPS – Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....	11
Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.	11
Wykres 3. Podział respondentów wg statusu zawodowego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....	12
Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....	12
Wykres 5. Przedsiębiorstwa z terenu Gminy Suszec (rok 2019). Podział według rodzajów działalności PKD 2007. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/	14
Wykres 6. Liczba mieszkańców Gminy Suszec w latach 2017-2019 w podziale na płeć oraz ogółem. Źródło: dane Urząd Gminy w Suszcu.....	16
Wykres 7. Ruch naturalny ludności w Gminie Suszec w latach 2017-2019. Źródło: dane Urząd Gminy w Suszcu.	16
Wykres 8. Migracje ludności na terenie Gminy Suszec w latach 2017-2019. Źródło: dane Urząd Gminy w Suszcu.....	17
Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.	40
Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.	41
Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.	41
Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019. Źródło: GOPS w Suszcu.	42
Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.	42

Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu	43
Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu	45
Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu	45
Wykres 17. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu	46
Wykres 18. Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta wszczynających procedurę w latach 2017-2019. Źródło: Dane GOPS w Suszcu	46
Wykres 19. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu zdarzenia losowego w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu	47
Wykres 20. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu	47
Wykres 21. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu sytuacji kryzysowej w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu	48
Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/	15
Tabela 2. Stan ludności Gminy Suszec. Źródło: dane Urząd Gminy w Suszcu	15
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Suszec. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/	18
Tabela 4. Liczba uczniów i dzieci przedszkolnych w poszczególnych placówkach w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019. Źródło: Raport o stanie Gminy Suszec na rok 2018 i 2019.....	19
Tabela 5. Informacja dotycząca wybranych placówek oświatowych w Gminie Suszec w latach 2017 - 2019. Źródło: Dane instytucji.....	20
Tabela 6. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia. Źródło: dane GOPS w Suszcu.....	26
Tabela 7. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane GOPS w Suszcu	27
Tabela 8. Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.....	28

<i>Tabela 9. Zasiłki rodzinne w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.</i>	28
<i>Tabela 10. Świadczenia wychowawcze 500 + wypłacane w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.</i>	29
<i>Tabela 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego. Źródło: dane GOPS w Suszcu.</i>	29
<i>Tabela 12. Świadczenia przyznane w zakresie realizacji programów wieloletnich „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posilek w szkole i w domu”. Źródło: dane GOPS w Suszcu.</i>	29
<i>Tabela 13. Liczba odnotowanych zdarzeń na terenie Gminy Suszecz w latach 2017-2018. Źródło: dane Komenda Powiatowa Policji w Pszczynie.</i>	34
<i>Tabela 14. Wykaz organizacji pozarządowych, z którymi Gmina Suszecz zawarła umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego w latach 2017-2019. Źródło: UG Suszecz.</i>	38
<i>Tabela 15. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2017-2019. Źródło: dane GOPS w Suszcu.</i>	39
<i>Tabela 16. Bezrobocie w Gminie Suszecz w latach 2017-2019. Źródło: OZPS.</i>	42
<i>Tabela 17. Stopa bezrobocia w powiecie pszczyńskim, województwie śląskim oraz kraju w latach 2017-2019. Źródło: GUS https://bdl.stat.gov.pl.</i>	43
<i>Tabela 18. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS w Suszcu.</i>	44
<i>Tabela 19. Opieka nad dzieckiem i rodziną. Źródło: PCPR w Pszczynie</i>	44
 <i>Rysunek 1. Umiejscowienie gminy Suszecz w powiecie pszczyńskim w województwie śląskim. Źródło: https://www.gminy.pl.</i>	13